Raamatukogu

JÄRVA TEATAJA

NR. 21. NELJAPÄEVAL, 17. VEEBRUARIL 1944. A. 4. AASTAKÄIK. ÜKSIKNUMBER 5 PENNI

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Tellimishind: kodumaale Rmk. 0.60 ja välismaale Rmk. 1.— kuus. Aadressi muutmine 20 pn. Kehtivad kuulutuste hinnakirjad: O — nr. 1 ja R — nr. 1. Paide Trükikoja trükk. ● Toimetus ja talitus: Paide, Turg 10, tel. 30. Toimetuse kõnetunnid tööpäevadel kl. 8—12. Talitus avatud tööpäevadel kella 8—17.30, laupäeval kl. 8—13. Peatoimetaja Johannes Kaup. Väljaandja: Kirjastus Eesti Ajaleht

Idarinde põhjalõigus nurjusid bolshevike tugevamad rünnakud

Itaalias hävitasid terrorlendurid maailmakuulsa Cassino kloostri. — Uuel mõrvarünnakul Berliinile tulistati alla vähemalt 48 vaenlase pommilennukit

Führeri peakorterist, 16. veebr. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Kagu pool Kriyoi Rogi lõid meie väed vaenlase arvukad rünnakud tugevais võitlusis tagasi ja puhastasid vasturünnakul mitmed sissemurrukohad.

Lääne pool Tšerkassõid ja ida pool Shashkovi purustati täielikult mudastunud maa-alal vaenlase vihane vastupanu, ägedad vasturünnakud tõrjuti ja meie rünnak kanti veelgi edasi.

Idarinde põhjalõigus nurjusid lõuna pool Staraja Russat, Ilmjärve ja Peipsi järve vahel ja Narva juures tugevamad bolshevike kohalikud rünnakud. Mitmed melepeolsed rünnakürituseed teostati edukalt.

Võitlustes keskmises rindelõigus paistis eriti välja kapten Rade, ühe rünnaksuurtükiüksuse juht.

Itaalias möödus eilne päev mõlemapoolse luure- ja rünnaküksuste tegevuse juures suuremate võitlusteta. Kohalikud vaenlase rünnakud löödi tagasi.

Auväärne Cassino kloostri ehitus, millist, nagu eile teatatud, ründasid vaenlase õhujõud, kuigi ehitustes ega lähemas ümbruskonnas ei leidunud ühtki saksa sõdurit, on suuremas osas purustatud ja mahapõlenud. Varemed on nüüd sissevõetud saksa kaitserindesse.

Saksa õhujõud ründasid võitlus- ja lahinglennukite üksustega eile õhtutundidel ja möödunud ööl hea eduga laevakoondisi Anzio ja Nettuno sadamate juures. Täistabamustega vigastati ühte hävitajat ja 4 prahilaeva 19.000 brt. suuruses, mitmed kütteainete ja materjalilaod hävitati ning väeosade majutuskohti heideti põlema.

14. veebr. õhtutundidel ründasid vaenlase pommilennukid jälle Rooma.

Briti lennukid teostasid möödunud ööl uue terrorrünnaku riigipealinnale. Nad heitsid pilvede varjust mitmele linnaosale suure arvu kild- ja süütepomme, tekitades kahjusid elamuterajoonides, kultuurehitistes, kirikutes ja haiglates. Elanikkonnal oli kaotusi. Hoolimata ebasoodsaist tõrjetingimusist hävitasid õhukaitsejõud seni veel ebatäielikel andmeil 48 terrorpommitajat.

Üksikud vaenlase lennukid heitsid pomme asulaile Reini-Westfaali piirkonnas.

Narvast lääne pool purustati enamlaste dessandikatse

Rünnakud tõrjuti kogu idarinde lõikudes. 8.—14. veebr. hävitati 206 vaenlase rünnakut

Führeri peakorterist, 15. veebr.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Idarindel tõrjusid meie vaprad väed ka eile kagu pool Krivoi Rogi, lääne pool Tšerkassõid, ida pool Šaškovi, Witebski juures, Ilmjärve ja Peipsi vahel, samuti ka Narva ruumis nõukogude tugevad rünnakud rasketes võitlustes tagasi. Omapoolsed rünnakud viisid paljudes lõikudes tugevate vaenlase võitlusüksuste hävitamisele.

Lääne pool Narvat purustati üks vaenlase maabumisüritus kõrgete kaotustega vaenlasele. 2 kaburpaati, hulk kutreid ja maabumispaate uputati seejuures, Ülal põhjas jätkasid kiired saksa võitluslennukite üksused oma rünnakuid Murmani raudteele, vigastades raskesti 3 rongi.

Tõrjevõitlustes Dnjepri alamjooksul paistis eriti välja Pommeri-Meklenburgi 258. jalaväediviis koos temale allutatud väeosadega kindral-major Bleyeri juhtimisel.

Ajavahemikus 8.—14. veebruarini hävitati idarindel 206 vaenlase lennukit 27 omapoolse kaotuse juures.

Itaalias ei tekkinud Nettuno sillapeal ka eile peale mõlemapoolse luure- ja lööginüksuste tegevuse olulisemaid võitlusi. Kaugelaskepatareid võtsid kindlakstehtud mõjuvusega tule alla laeva-eesmärke Nettuno sadamas ja sundisid kaht hävitajat tagasi pöörduma. Selle tulistamise läbi tekkis ühel Nettuno lennuväljal tulikahjusid laskemoona- ja kütteainete ladudes.

Õhujõud ründasid lahinglennukiteüksustega Anzio sadamat, tulistades kulga tagavaraladusid põlema ja lülitades Aprilia juures võitlusest välja vaenlase patareisid.

Cassino juures loobus vaenlane oma eelmiste päevade kõrgete kaotuste tagajärjel eile rünnakuist.

15. veebruari hommikutundidel ründasid vaenlase võitluslennukiteüksused Victoria kloostrit Cassinos, kuigi kloostris endas ega ka selle lähemas ümbruses ei leidu ühtki saksa sõdurit. Maailmakuulsa kloostri hoonetes tekkis kahjustusi.

Itaalia ruumi kohal tulistati eile alla 17 vaenlase lennukit.

Saksa kiirpaadid teostasid möödunud ööl ürituse Inglise ranniku ees kavakohaselt ja ilma kaotusteta, vaatamata vaenlase hävitajate rünnakule. Samal ajal ründasid saksa eelväejõud Hollandi sadama Ymuideni ees briti kiirpaate, uputades neist raskes võitluses kolm ja sundides ülejäänuid tagasi pöörduma. Tagasipöörduvad saksa kiirpaadid ründasid seda segilöödud vaenlase üksust, hävitasid veel kaks paati ja vigastasid mitut teist. Vaenlane kandis seejuures kõrgeid veriseid kaotusi. Meie paadid pöördusid väheste kahjustuste juures täiel arvul oma toetuspunkti tagasi.

Uus rünnak Gandolfole

Paavsti suviresidentsis asus 18.000 naist-last

Berliin, 15. 2. (DNB) Angloameerika terrorilennukid teostasid 13. veebruarii uue pommitusrünnaku paavsti suviresidentsile Castel Gandolfole ja selle kõrval asetsevale pargile. Seal viibivail 15.000 põgenikul oli mitu kaotusi. 10. veebruarii surma saanud 500 inimesele lisandus nüüd uusi surmaohvreid ja suur hulk haavatuid.

Rooma, 15. 2. (DNB) Paavsti ülesandel tegi kardinal Famasoni Bionda kindlaks kahjud, mis tekkisid Ameerika lennukite viimasel raskel rünnakul Castel Gandolfos, kus ainuüksi ühes hoones hukkus 400 isikut. Juurdlusel selgus, et üks raske lõhkepomm langes keset Propaganda Fide kollegiumi söögisaali just sel hetkel, kui mõnesajale lapsele ja naisele jagati parajasti välja toiduaineid ja piima. Peagu kõik söögisaalis viibivad naised ja lapsed, nende hulgas ka toiduaineid väljajagajad nunnad, said surma.

Vatikani ringhääling pöördus esmaspäeval uuesti suure teravusega Vatikani neutraliteedi rikkumise vastu anglo-ameeriklaste õhujõudude poole ja toonitas, et niihästi paavsti suviresidents Gastel Gandolfo kui ka kongregatsiooni Propaganda Fide kollegium on eksterritoriaalsed.

Edasi teatas paavsti saatja, et Castel Gandolfo rünnatud piirkonnas oli 18.000 naist ja last.

Uus terrorirünnak Castel Gandolfole

Roomast, 16. 2. (DNB) Vaatamata Vatikani tungivale soovile säästa Castel Gandolfo piirkonda vähimalt seni, kuni kõigi seal majutatud naiste ja laste evakueerimine on teostatud, sooritasid Rooma ringhäälingu teate kohaselt ameerika pommilennukid ka teisipäeval rünnaku paavstilikule piirkonnale.

Asutati dr. Fritz Todt'i nimeline auhind

Führeri peakorterist, 8. veebr.

Führer andis järgmise korralduse:

Mina määran: erilised leidurlikud saavutused peavad tulevikus saksa rahva loomisjõu väljendusena leidma nähtava tunnustuse. Seepärast asutan ma

Dr. Fritz Todt'i auhinna.

Dr. Frits Todt'i auhind antakse sakslasile leidurlike saavutuste eest, mis rahvusühiskonnale on silmapaistva tähtsusega saavutatud paranduste tõttu relvades, laskemoonas ja sõjaväevarustuses kui ka tööjõudude, toorainete ja energia säästmisel. Seejuures peetakse peamiselt silmas leidurliku saavutuse ulatust, väljapaistnu isiklikku panust ja leiutise väärtust sõjajõududele ja majandusele.

Dr. Fritz Todt'i auhind antakse aupreesi kujul kullas, hõbedas või terases koos vastava ürikuga ja rahalise autasuga.

Kuldse aupreesi annetan ma Saksa Töörinde juhataja ja NSDAP Tehnilise Keskameti juhataja ühisel ettepanekul.

Hõbe- ja teras-aupreesi annetab pädev gauülem Saksa Töörinde ringkonnaameti juhataja ühise ettepaneku peale.

Auhindade annetamine toimb korra kohaselt 4. septembril, riigiminister dr. Todt'i sünnipäeval, ja 8. veebruaril, riigiministri surmapäeval.

Teostamismäärused annavad ühiselt välja Saksa töörinde juhataja ja NSDAP Tehnilise Keskameti juhataja parteikanteelei juhataja nõusolekul.

Alla kirjutanud—
ADOLF HITLER.

Näljaportsjonid Lõuna-Itaalias

Ühe inglase tunnistus

Genfist, 15. 2. (DNB) „Manchester Guardiani" erikorrespondent käsitleb ühes artiklis elatisvahendite nappust anglo-ameeriklaste poolt vallutatud Lõuna-Itaalia piirkondades. Tema kirjeldused on seda tähelepanuväärsemad, et ta vperetab kogu süükoorma inglaste ja ameeriklaste õlule. „Olukord Napolis ja selle ümbruses", üteldakse kirjutises, „muutub järjest teravamaks. Vaesemad rahvakihid elavad näljaportsjonitest. Tunnen külasid Napoli läheduses, millede elanikud toituvad ainult õuntest, ja ka rikkamates maanurkades ida pool Apenniine asendavad viigimarjad ja pähklid leiba. Kurval kombel tuleb nentida, et elatisvahenditega varustumist veelgi raskendavad liitlaste vägede sisseostud, kuna nende läbi „must turg" saab uut hoogu. Niikaua, kuni sõjavägi tohib päriselanikkudega võistelda niigi nappide tagavarade ostmisel, tõusevad hinnad veelgi ja olukord muutub halvemaks."

Ei ole enam ajakohane

Inglismaa keeldub uuendamast Poola garantiid

Stokholm, 15. 2. (DNB) Nagu Londoni leht „Daily Sketch" teatab, püüab nüüd Poola valitsus mõjutada Inglise valitsust pikendama tagatist, mis anti Poolale ühike aeg enne sõja puhkemist. Selle tagatise tähtaeg lõpeb käesolevi suvel. Inglise leht peab ebatõenäoliseks, et tagatist uuendatakse selle esialgsel kujul, sest praegu ei ole leping enam ajakohane.

London põles

Neljas raske õhurünnak

Berliin, 14. 2. (DNB) Nagu 14. veebruari sõjajõudude teates üteldakse, andsid Saksa võitluslennukite eskaadrid 13. veebruari õhtutundidel Londonile jällegi raske löögi.

Kui meie lennukid natuke enne kella 21 ilmusid linna kohale, asus Londoni õhutõrje küll kohe tegevusse, ei suutnud aga meie eksitamatult lendavaid rünnakulaineid ettenähtud eesmärkidest kõrvale tõrjuda. Seerijaid lõhkepomme koos lugematute süütepommidega langes eesmärkidesse Londoni linna-alas, kust kostsid ükstteisele järgnevad plahvatused ja kus võis märgata laialdasi tulikahjusid.

Soome sõjateade

Helsingist, 16. 2. (DNB). Karjala maakitsuse keskosas ründas vaenlane neljas eri kohas peale eriti tugeva tule ettevalmistust vähemate üksustega, kuid kõik rünnakud tõrjuti tagasi suurte kaotustega vaenlasele.

Äänisjärvest põhja pool löödi tagasi kaks 50—100-mehelist vaenlase üksust, kes ründasid üle jõe. Äänisjärve kanali (Stalini kanali) juures tõrjuti vähemate vaenlase löökrühmade katsed kolmes kohas tugeva kahuri- ja granaadiheitjatetule toetusel meie positsioonidesse tungida.

Moskvas loodi „Poola valitsus"

Järjekordne samm Euroopa bolševiseerimise teel

Bern, 15. 2. (DNB) Exchange Telegraph teatab Moskvast, et suurem poolakate grupp Nõukogude Liidus üllatas pühapäeval avalikkust teatega, et nende poolt on kujundatud „rahvusnõukogu Poola vabastamiseks" asukohaga Moskvas. Seletuses üteldakse, et rahvusnõukogu kujundamine olevat oluline samm edasi kõigi rahvuslike gruppide ühendamise suunas seespool Poolat ja võitluses „Poola vabariigi vabastamise ja uuestisünni eest".

Rahvusnõukogu kujundamine, mis nagu kõik teisedki niisugused nõukogud, toimus Stalini survel, ei ole muud kui kommunistlik Poola valitsus Moskvas ja kujutab endast järjekordset sammu plaanitsetud Euroopa bolševiseerimiseks.

Roosevelt pidas nõu

Olukord Lõuna-Itaalias on vaenlasele ebasoodus

Stokholmist, 12. 2. Roosevelt pidas reedel armee ja laevastiku staabiohvitseridega nõu olukorra kohta Lõuna-Itaalias. Valgesse Majja olid ilmunud George Marshall, armee staabiülem, admiral Ernest King, USA laevastiku ülemjuhataja, Henry Arnold, USA õhuväe juht ja admiral Willam Leahy kui presidendi staabiülem. Kogu ajakirjandus tõstab esile Rooseveldi väljendust liitlasvägede raske olukorra kohta Lõuna-Itaalias. Washingtoni vaadete järele kajastab see kõrgete sõjalise võimukandjate konverents seda, et olukorra raskusi ei tohi sugugi alahinnata.

Rootsi territooriumile heideti lõhke- ja süütepomme.

Stokholm, 13. 2. (DNB) Stokholmi lehed teatavad pühapäeva hommikul kõik silmapaistval kohal, et laupäeva õhtul heitsid tundmata võõrad lennukid Haaparanna ja Övertornio piirkonna kohal alla mõned lõhke- ja süütepommid. Inimohvreid ei olnud ja seni on kindlaks tehtud ainult tähtsuseta kahju.

Rootsi kaitsestaabi, teadaandest selgub, et Rootsi õhutõrje avas tule, kuid pimeduses ei olnud lennukeid näha. On alustatud uurimist pommide päritolu suhtes.

Teatavasti öeldi tänases Soome sõjateates, et soomlaste poolt märgati vaenlase pommiheiteid teispool Soome piiri Rootsi territooriumil.

Vaprad omakaitselased

Tartust, 12. 2. 44. Bolševikud püüavad langevarjuagentide allalaskmise kaudu tuua terrorit ja sabotaaži meie maale. Seni on erakorraliselt kiiresti läinud korda neid langevarjureid üles leida, neid võita ja kahjutuks teha.

Elanikkond osutab siin hea jälitamise ja kiire teadustamisega tähelepanuväärivaid teeneid ja omakaitselased on vaenuliste langevarjurite vastu võitlemisel üles näidanud silmapaistvat tublidust, korduvalt panustades oma elu kodumaa kaitseks.

Viimase aja jälitamisaktsioonidel tulistati surnuks või võeti vangi kõik langevarjurid. Seejuures leidis kolm omakaitselast kangelassurma.

Valitsege raskel ajal oma uudishimu ja sensatsioonijanu

Üheks inimese vaimse arengu ulatuse mõõdupuuks on see, millisel määral ta laseb ennast petta või kuidas ta langeb „odavate võtete ohvriks", laseb ennast „vedada alt" või läheb „poodi", nagu seda rahvasuu on harjunud talle omase lopsakusega väljendama. Vaimselt arenenud inimese põhiomaduste hulka kuulub lahutamatu osisena, et ta võtab kõiki ja kõike valju enesekriitikaga ja ilma vähimagi vaimse loiduseta. Sensatsioonijanu ei suuda kõigutada tema juures enesevalitsemise ja oludehinnangu raudset loogikat. Olgu ükskõik, kas näiteks vaenuliste välismaa raadiojaamade kuulamine sõja ajal on rangelt keelatud ja sõjaseaduste kohaselt raskesti karistatav või mitte — tõeliselt arenenud inimene loobub juba selgi põhjusel neid kuulamast, et teda ei huvita vaenlase labane vale ja odav propaganda. Aga veel enamgi — ta selgitab ka oma naabritele, et raske aeg ei ole sobiv põletava uudishimu-kire ja sensatsioonijanu rahuldamiseks, seda enam, et omamoodi haiglasele „naudingule" liitub kõnealusel korral küllalt ohtlik batsill: uudishimu rahuldamise hinnaga lastakse tihtipeale surmata omaenese kaine mõtlemisvõime, millega aga muututakse juba enesegi teadmata ja tahtmata vaenlase propaganda pimedaks tööriistaks. On mõistetav, mida see tähendab vaenlasele, sest sellest võib tekkida talle väga kasulikke häireid tagalas. Ükski rinne ei saa aga eksisteerida tugevana ja võimsana ilma talle väärika tagalata.

Eespoolt tuletub seega igale tõsisele eestlasele tänapäeval eluliselt tähtis ajakäsk: valitsegem raskel ajal, millal kümned tuhanded eesti mehed seisavad oma kodumaa väravate kaitsel, eeskätt uudishimu ja sensatsioonijanu, rakendagem energia, mis säästub vähemast suukulutamisest, loovaks tööks, saagem võimeliseks nägema asju läbi õigete prillide, lakakem uskumast ja levitamast kuulujutte kui vaenlase propagandat ja teadkem, et silmapilk vajab tõsiseid töötegijaid.

On saabunud aeg, kus peame endale andma kõikkülgse ja asjalik-kaine pildi olukordadest. Sõjateated jutustavad päevast-päeva, kuidas siseaasia stepp teeb ala-inimese verejanule tüüpilisi pingutusi, et hävitada eesti rahvast ta põlisest eluruumist. Sõdurite hulka, kes seisavad Euroopa kaitsemüürina loomastunud jõukude rünnakute vastu, kuuluvad kümned tuhanded mehed eesti kodudest. Need on mehed meie omast rahvuskehast, meie isad, meie vennad, meie mehed või kallimad, kellega on jagatud või jagatakse kogu elu. Ning meie, meie rahvas ja maa on see, kelle kaitseks nad võitlevad. Kas oleme küsinud enestelt igapäev või üldse, mida tähendab neile meie parimaile meestele, kui langeme tagalas vaenlase propaganda-kuulujuttude või osava vale ohvriks? Kas on meile selge, et sellest võib tekkida häire tagalas, mis kas või ainult hetke jooksulgi mõjustab rinnet, nõudes seal ohvriks eesti meeste elusid või põhjustades koguni ohtliku sissemurru?

Väikestest asjadest sünnivad elus suured. Kogu elu koosneb ainult pisiasjadest ja -sündmustest. Ainult kaine mõistus, mehisus ja raudne loogika on need, mis aitavad moodustada praegu tugevat tagalat, mitte aga lobisemine ega vaenlase propaganda-kuulujuttude kuulamine, uskumine või isegi levitamine.

Me ei kahtle, et igal meist jääb veel pisut üle vabu hetki oma argipäevasest tööst, aga needki hetked ei tohi kuuluda mõttetule pillamisele ega kuulu nad õieti üldse ka meile omale, rääkimata siis veel sellest, et rakendaksime nad oma odava uudishimu- ja sensatsioonijanu kustutamiseks. Neil hetketelgi vaikime, jälgides piinliku hoolega, et vaenlane ei kahjustaks tagalat. See on aja nõudeist tulenev käsk, mis kasuks meie kodumaale ja meile enestele. Tõsine aeg nõuab, et ka meie ise jääkisme kõik tõsisteks ja kaineiks.

—sp.

12 rünnakut Narva juures löödi tagasi

PK. Narva ja Narva-Jõesuu vahel asusid enamlased 11. veebruaril pärast ägedat suurtüki- ja granaadiheitjate-tule ettevalmistust laial rindel rünnakule üle kinniküümnud Narva jõe ühe Reini-Vestfaali jalaväediviisi positsioonidele.

Kuni hiliste pärastlõunatundideni sooritas vaenlane üheksas kohas kokku 12 pataljonikuni rügemenditugevust rünnakut.

Kaheksa rünnakut suudeti kõigi relvade tules ja vihaseis lähivõitlusis meie peavõitlusliini ees tagasi tõrjuda. Kaks sissemurdu likvideeriti otsekohe veriste vastulöökidega. Ainuüksi kolmanda sissemurru juures loendati pärast endise peavõitlusliini taastamist 80 langenud enamlast. Ka viimane sissemurre, kus vaenlane oli tunginud juba padrikmetsadesse Narva jõe läänekaldal ja vedas regedel kohale laskemoona ja reserve, suudeti vaenlase flankeerivast tulest hoolimata likvideerida kavakindla vasturünnakuga põhjast ja lõunast. Sissetunginud, end äärmiselt visalt kaitsevad enamlased hävitati või võeti vangi selle Reini-Vestfaali diviisi hoogsais rünnakuis pealetungivate grenaderide poolt. Saadi saagiks hulk jalaväerelvi ja laskemoona.

Kogu suurtükivägi selles lõigus toetas Nõukogude rünnakute tõrjumist tugeva ja hästi juhitud koondtulega, purustas hulga Nõukogude lähtepositsioone ja pommitas pidevalt heade tulemustega vaenlase koondisi ja liikumisi Nõukogude järelveoteedel.

Suurte veriste kaotustega pidid enamlased maksma oma tulemustetu rünnakute eest. Hoolimata vihaseist võitlusist ja viimaste nädalate kirjeldamatult raskeist kannatusist püsisid Reini-Vestfaali diviisi grenadeerid kindlalt oma positsioonidel.

Sõjakirjasaatja
Falko Klewe

Narva jõest ületulnud enamlaste võitlusgrupp hävitati

Berliin, 15. 2. (DNB) Narva rindel olid Saksa väed surunud tagasi eelmisil päevil ettetunginud vaenlase jõud ja võtnud peavõitlusliini jällegi oma valdusse, kui enamlased 11. veebruaril pärast tugevat suurtükituld oma rünnakut selles rindelõigus kasvava ägedusega uuesti alustasid. Toetatuna suurtükiväest peatasid 227. Reini-Vestfaali jalaväediviisi grenaderid neis võitlusis ikka uuesti vaenlase rünnakud ja tõrjusid tagasi Nõukogude löögiarmeed raskete kaotustega vaenlasele.

11. veebruari jooksul sooritasid enamlased Narva ja Narva-Jõesuu vahel üheksas kohas 12 rünnakut pataljoni- kuni rügemenditugevuste jõududega. Kaheksa neist rünnakuist varises meie raskerelvade tules peavõitlusliini ees kokku. Ainult neljas kohas suutsid enamlased saavutada kohalikke sissemurde, mis aga kohe vastulöögiga likvideeriti. Sealjuures oli üks vaenlase võitlusgrupp jõudnud Narva jõe läänekaldale metsa ning toonud regedel kohale laskemoona ja materjali. Meie grenaderid tungisid põhjast ja lõunast sissemurrukohani, hävitasid vaenlase jõud ja võtsid riismed vangi. Kõik enamlaste jalaväerelvad ja suur hulk laskemoona langes meie kätte.

Saksa vastupanu Narva rindel tugevneb päev-päevalt uute võitlusgruppide ja järelvägede läbi, kes viimaseil päevil pärast oma ülesannete läbiviimist lõid end vaenlase jõudude rõngast läbi uutele positsioonidele.

Läti vabatahtlikule Raudristi Rüütlirist

Riia, 10. 2. (DNB) SS riikliku juhi Heinrich Himmleri ettepanekul annetas Führer Raudristi Rüütliristi SS-obersturmbannführer Voldemar Weissile.

Idaalade kõrgem SS- ja politseijuht SS-obergruppenführer ja politseikindral Jeckeln saatis sel puhul kirja Läti SS-vabatahtlike leegioni kindraliinspektor SS-gruppenführer ja relva-SS kindralleitnant Bangerskisele. Kirjas üteldakse:

Nagu SS riiklik juht mulle teatas, annetas Führer SS riikliku juhi ettepanekul obersturmbannführer Weissile ühes läti vabatahtlike diviisist kui esimesele läti komandörile Raudristi Rüütliristi. SS riiklik juht laseb Teile ja leegionile siinkohal lähetada oma südamlikemad õnnitlused. Ka mina liitun nende õnnitlustega ja rõõmustan, et Rüütliristi annetamisega leiab väärikat tunnustust rindel seisvate Läti üksuste vaprus.

Brutaalne vägivallaakt norra tsiviilelanikkonna vastu.

Oslost. 14. 2. (DNB). Aalesundi ja Kristiansundi vahel uputati laupäeva õhtul norra rannalaev „Irma". Nagu teatab Norra telegraafibüroo, on siin tegemist juhtunud roimaga. „Irma" seisis eranditult norra tsiviilliikluse teenistuses. „Aftonpostet" kõneleb brutaalsest ja alatust vägivallateost, mis on suunatud norralaste elu ja varanduse vastu.

„Irma" kuulus Bergeni laevaühingule ja oli 1392 brt. suur. 35 isikut suuudeti päästa. Senini on leitud kuus laipa.

Sünagoogis avastati salasaatja

Politseil õnnestus Fiume sünagoogis avastada salajast saatejaama. Juba ammugi esines tunnuseid, et Fiumes töötab salajane raadiosaatja, kuid senini ei läinud korda kindlaks teha selle asukohta. Kõik juurdluse kestel sünagoogis viibinud juudid vahistati.

Tänase tunni käsk — kodumaa kaitseks rindele!

Laupäeval kell 13.00 toimus Viljandis raekoja saalis kohalikkude käitiste juhatajate, vahendajate ja nende abide kokkutulek, millest võttis osa piirkonnakomissar. Kokkutuleku alul Eesti Kutsekogude Viljandi osakonna juhataja P. Paal tervitas piirkonnakomissari ja koosolijaid. Selle järgi piirkonnakomissar oma kõnes selgitas päevaprobleeme, üteldes muuhulgas:

Vaenlane seisab piiridel, kavatsusega jällegi tungida Eestimaale ja jatkata kohutavat hävitustööd, mida 1941. aastal takistas Saksa vägede kiire edasitung. Teie rahva hulgas leidus palju mehi ja naisi, kes arvasid juba olevat täieliku rahuaja ja kes mõnikord arvasid, et nelle selle sõja tõttu pealepandud kohustused ja loobumused ei ole vajalikud, kuna vaenlane oli kaugel piiridest.

Nüüd alles saab nii mõnelegi selgeks, milline hädaoht varitses ka viimase kahe rahuliku aasta jooksul Eesti rahvast ja kogu Euroopat.

Äratundes seda surmavat hädaohtu, on nüüd Eesti Omavalitsuse Juht dr. Mäe väljakuulutanud üldmobilisatsiooni Eesti sõjaväele ja iga päev järgib suur arv mehi sellele kodumaa kutsele, et aidata kaitsta maad ja rahvast bolshevismi ähvardava ohu eest. Neil päevil on juba ilusaid näiteid antud panusetahtest ja võitlusvalmidusest. Palju eesti mehi vahetab neil päevil oma erariietuse sõjaväeriietusega. Nad panevad käest kaamri, peitli ja sulepea ja haaravad relva ning tõendavad sellega, et siin on tegemist rahvaga, kes sõnadele laseb järgneda teo, et Eesti rahvas kui Euroopa kultuurrahvas ei taha sellest võitlusest kõrvale hoida, vaid et ta on valmis töö kõrval osa võtma ka võitlusest.

Võitluskõlbulikud mehed lähevad, nüüd rindele. Nüüd on kodujääjate kohus asuda nende kohtadele ja hoolitseda kogu energiaga selle eest, et ei jääks kusagile tühi lünk. Et saaks tehtud töö, mis teha tuleb. Mõnele võik ehk paista, et tema koht ei ole nii tähtis; mõnele võib näida, et tema praegusel silmapilgul ei tee eriliselt tähtsat tööd. Teine arvab jällegi, et tema on asendamatu. See otsustus tuleb jätta teistele. Üksikul ei ole siin küllaldaselt ülevaadet! Tema peab praegu jälgima vaid korraldusi ja täitma oma kohust.

Praegusel tunnil on vaid üks käsk ja see on: iga mees, kelleta on võimalik toime tulla, tuleb vabastada rinde jaoks, ja igaüks, keda kutsutakse, on kohustatud minema, ta on seda oma maale ja rahvale võlgu, mitte aga, et tema ennast kõrvale hoiab ja teisi enese eest võitelda laseb.

Võitluskõlbulikule mehele ei ole suuremat ülesannet ja suuremat eesmärki, kui hädaohu silmapilgul asuda kaitstes kodumaa piiride ette ja nii kindlustada oma rahva olemasolu.

Igaüks, kes nüüd eemale jääb, igaüks, kes ennast kõrvale hoiab, igaüks kes sellele käsule vastupidi talitab, on vilets, kuritegelik argpüks. Hoolitsegu kõik selle eest, et neid ei leiduks Eesti rahva hulgas. Hoolitsege selle eest, et seda väikest rahvast siin Euroopa kirdeosas kord loetakse ajaloos aukartusega nende võitlevate rahvaste hulka, kes kord kaitsesid Euroopa kultuuri, õhtumaa tsivilisatsiooni ja oma rahvast ründavate stepi jõudude eest.

Ei ole põhjust peanorutamiseks. Ei ole põhjust rahutusteks. Silmapilk on küll tõsine, aga meie võitluse õnnestumine ja lõplik võidu saavutamine on kindel.

Mul on kindel veene, et meie lõpetame selle sõja võidurikkalt. On vaid tarvis, et kõik hoiaksid kokku, kui üks mees. Veel on meie rahvaste saatustaevas kaetud tihedate pilvedega. Veel mässavad metsikult loodusjõud. Aga kord rebeneb see must kate ja meie võime marssida nude paremasse ja õnnelikku tulevikku, kus on jäävalt kindlustatud meie laste ja lastelaste elu.

Tervitusi eesti leegionäridele kodumaale jõudmisel

Meestes valitseb rõõm, et võidakse asuda kodumaa piiride kaitsmisele

Neil päevil jõudsid kodumaale esimesed Eesti Brigaadi osad, et asuda siin otseselt võitlusse koos saksa sõjaväe kaaslaadidega meie kodumaad ähvardava punase ohu vastu.

Rongi saabumine kodumaa piiridele kujunes neile vähestele, kes teadsid meie eliitlahingumeeste saabumisest, ilusaks ja pidulikuks silmapilguks. Rong meie meestega saabus kõlava eesti sõjameeste lauluga. Veeresid mööda raskerelvad lahtistel platvormidel ning peagi peatusid jaama perooni ees vagunid, kust astusid välja mehed, keda nähes igaühel tekkis suur rõõm.

Siin kohtame pataljoniülemat Harald Riipalu, tuntud ohvitseri ühest vabatahtlike pataljonist, kes on kaasa teinud raske Stalingradi katsumise ning nüüd võitleb Eesti Brigaadis pataljoniülemana.

„Kaks tundi anti aega," vihjab pataljoniülem kapten H. Riipalu, „marsivalmis seadmiseks uuele ülesandele asumiseks. Õhtul tuli käsk pataljonile, kes viibis rindel, ning mõni tund hiljem asus pataljon kogu oma varustusega teele. Mehi valdas teadmine, et küllap sõit läheb nüüd kodumaale. Ja nii see oligi. Poolel teekonnal anti meestele teada reisi siht. Kui mehed kuulsid kodumaale jõudes, et mobilisatsioon siin on juba arenemas edukalt, on kõikide rõõm piiritu. Nad kõik näeksid, et mobiliseeritavad oma kodupiiride kaitsmisel kannaksid endas sama võitlusindu nagu nomadki, kes nad on juba möödunud sügisest peale seisnud võitlustes ja sageli mõne rünnaku raskuspunktis."

Perrooni käib edasi-tagasi sagimine. Laaditakse maha voor. Kaasa on toodud isegi mõni punkriahi. Osa laskemoona ja mitmesuguseid sõjamehe vahendeid laotakse lumesaanidele ning peagi on jaama kõrval asuv aed tulvil meie leegionäridest. Agarasti on ametis Naisemakaitse liikmed, jagades meestele esimese külakostina paberosse ja eesti ajalehtede värskemaid numbreid. Ühe kogudusse hooldamisringi liikmed, kes olid kuulda saanud sõjameeste saabumisest, ruttasid jaama ning kostitasid saabunuid maiustustega. Nad jagasid ka villaseid kindaid ja salle neile eesti grenaeridele, kes vajasid neid kõige enam. Kuid ka mitmed teised olid sõjamehi kostitamas, jagades neile mõndagi suurepärast.

Iga korralik eesti mees peab teadma, et ta koht on rindel ja relva juures

Führeri poolt asutatud dr. Fritz-Todti auhinna saajad

Vasakult: dr. ing. Franz Pölzguter, kel õnnestus aastatepikkuse tööga tegelikkuses rakendada uusi rauatöötlemise põhimõtteid. — Keskel: dr. ing. Karl Daeves, kes omab erilisi teeneid raudteetehnika alal. Koos dr. ing. Walter Eichholziga rakendas ta praktiliskogemusi teaduslikult. (Daeves paremal). — Paremal: dr. ing Georg Güllner, kes sai aukinna rohkete teenete eest sideteenistuse alal, millel ta on kauemat aega edukalt tegutsenud nii praktikuna kui ka uurijana. (Weltbild).

Mille eest võitlevad Balti rahvad

Nõukogude ajakirjanduse tüli „Chicago Tribune'iga"

Ühenduses ägedate võitlustega idarinde põhjalõigus, mis on kandunud balti riikide väravaisse, on Ühendriikide suurim ajaleht „Chicago Tribune" avaldanud kirjutisi, milledes on muuseas puudutatud ka sakslaste sõbralikke vahekordi kohalike rahvastega neis riikides. Need kirjutised on tõstnud Nõukogude ajakirjanduses varjamatu pahameeletormi. „Voina i rabotshij klass" ütleb lause, et neid lugedes jäävat mulje, nagu oleks „Chicago Tribune" mitte Saksamaaga, vaid Nõukogude Liiduga sõjajalal seisva maa ajaleht.

„Chicago Tribune'i" jutt olevat läbi ja läbi valelik, balti rahvaste vabatahtlikud olevat Preisi kuninga eest rahvussotsialismi rõhutud palgasõdurituna sõdima pandud ning sõbralikest suhetest sakslastega saavat juttu olla üksnes mõningate fashistlike agentide puhul.

Seepeale kirjutab „Deutsche Zeitung im Ostland'i" Genfi kirjasaatja ühes mainitud ajalehe hiljutises numbris:

„Izvestija" rünnakud „Chicago Tribune'ile" reedavad Nõukogude äärmiselt närvilist suhtumist üldisesse ülestõusu Baltimail ähvardava bolshevistliku invasiooni vastu. Suurim ameerika ajaleht teatas tõeturult, et leedulased ja lätlased omavad saksa valitsuse all suurt iseseisvust. Oma lipud, mis heisatakse kõigis Balti riikides, oma rahvushümnid, mis kõikjal keelmatult kõlavad, on ainult selle kaugelenlatuva iseseisvuse väliseid tunnuseid."

Kui eestlased, lätlased ja leedulased seejuures suhtuvad sakslastesse sõbralikult siis pole selles midagi imelikku, jätkab ajaleht. Neile rahvastele on veel liiaks hästi meeles bolshevistliku terrori kannatuspäevad, samuti kui sellest vabanemine saksa sõjaväe abiga. Neil on samuti hästi meeles toilal Inglismaale ja Ühendriikidele asetatud ootuste purunemine, et ega ometi nood humaansuse ja kultuuri kaitsjad lase Moskval meid neelata. Vahepeal võib-olla kerkinud uusi lootusi nende maade peale, on halvanud Briti ja USA hoiak Poola ja Jugoslaavia küsimusis.

Ajaleht jätkab:

Mis puutub Saksamaasse, siis ei ole Hitler vastandina Rooseveldile ja Churchillile andnud seletusi ja lubadusi. Pole kõneldud garantiidest, mida ei peeta, ega iseseisvusest või sõltumatusest, et seda pärast eitada. Sakslased on aga vabastanud eestlased, lätlased ja leedulased kohutavast bolshevistlikust terrorist, nad on toonud kaasa korra ja rahu ja — nii palju kui seda sõjaolud on võimaldanud — on tõstnud heaolu. Sel määral, kuidas olud on konsolideerunud, on sakslased märkamatult ja suure lärmita ikka kõrgemale tõstnud iseseisva elu ja omavalitsuse astme. See Eesti, Läti ja Leedu iseseisvus on praegu juba palju suurem kui seda välismaal teatakse. Saksamaal pole kunagi olnud teissuguseid kavatsusi, sest rahvussotsialistlikule ideele ja Adolf Hitleri visioonile uuest Euroopast vastab väikeste rahvaste iseseisvus uue Euroopa raamides.

Juba praegu võitlevad arvukad vabatahtlikud sakslaste kõrval eeskujuliku vaprusega ühise vaenlase vastu. Kõikjal kolmel maal, eriti esimesena ohustatud Eestis voolavad vabatahtlikud igas vanuses kuni viiekümnendate aastate lõpuni lippude alla. Kogu elanikkonnas leegitseb veendunud võitlustahe.

Balti rahvaste leegionid ei võitle Preisi kuninga eest, nad ei ole rahvussotsialismi rõhutud palgasõdurid, vaid need on mehed, kes on otsustanud võidelda ja langeda oma talu ja põllu, oma maapinna, naise ja lapse eest. Ja et siin ei ole tegemist ainult fašistlike agentide rühmakesega, nagu „Izvestija" püüab väita, seda on bolševike armeed juba kogenud ja kogevad seda veelgi, mida kaugemale nad püüavad edasi tungida."

Aare Niinemägi

Me muistne, kuldne pärismaa

Me muistne, kuldne pärismaa,
me kaunid kodutalud, —
neid Looja käsi õnnista,
teed tulevikku valgusta,
siit kaota vaen ja valu!
Päev saabund, mehed tammised,
teos karastage tüvedi!
Mis raskus ka ei tabaks meid,
ei sega see me tähiseid,
eesmärke kodu hüveks.
Las heitleb torm! Las raksatab!
Ei kohku meestest keegi.
Siin terastahtest kaitsekaar
ja sitkeist meestest tulvil maa —
Üig-eesti vaim neis leegib.
Siin sangarite võidumaa.
Read kokku! Võitlus ootab!
Relv pihku, vapper võitleja,
ja edasi! Jää vabaks maa!
Päev kirgar, pube paota!

Balti rahvaste uus arengutee

Berliini ametlik kinnitus mobilisatsiooni puhul Eestis ja Lätis: „Need rahvad võitlevad oma iseseisvuse eest ja omavad kord Saksamaa liitlastena võitlustulemused"

Mobilisatsiooni väljakuulutamine Eestis ja Lätis on põhjustanud saksa ajakirjanduses ja Berliini poliitilistes ringkondades ulatuslikku vastukõla. Saksa välisministeeriumi esindaja pundutas pressikonverentsil Wilhelmstrassel üksikasjalikult Saksa valitsusringkondade ametlikku seisukohta uue arengu kohta Baltimaades.

Saksa ametlikud ringkonnad ei ole kunagi viivitanud rõhutamast oma seisukohta, et need rahvad, kes nüüd võitlevad ülg õla kõrval koos saksa sõjajõududega bolshevismi vastu, ei tee seda üksnes Saksamaa huvides ja heaks, küll aga võitlevad nad emajärjekorras oma enda iseseisvuse pärast. Saksamaal ei ole kunagi olnud eesmärgiks ja ta ei mõtle ka praegu sundida teisi rahvaid võitlema ja veristama oma huvides, nagu näiteks seda teeb juba aastasadasid Inglismaa. Uue Euroopa peamiseks vaenlaseks on bolshevism. Seda näevad ja tunnevad nüüd Euroopa väikeriigid ja rahvused ning seepärast koondavad üha tihedamini, hoolimata Inglismaa püüetest, võitluseks meie kontinendi ühise vaenlase vastu. Mitte ühelgi, keda vaenlase propaganda pole suutnud pimestada ja kellel on kallis oma rahva elu, ei tule otsida selgemaid näiteid. Saksamaa teeb kõik — rõhutas lõpuks välisministeeriumi esindaja, — et oma liitlastel aidata kanda selle võitlusega ühenduses olevaid raskusi ja ohvreid ning ka omada võitlustulemusi.

Saksa sõjajõudude ülemjuhatuse teadaannetest nädala algul võis välja lugeda võitlusheo vähest raugemist idarindel. Kahtlematult oli see nähe tingitud bolshevikele viimastel päevadel antud väga rasketest kaotustest ja ka saksa vastulöökide kasvavast tugevnemisest. Saksa tuntud sõjaline kommentaator kindralleitnant Dittmar kindas möödunud nädala kaotuste vahekorda 1 : 5 kuni 1 : 7. Viimastel päevadel tunduvalt kasvavat saksa vastupanu seletas kindral Dittmar uudse tegevusega relvade saatmisega idarindele, mis võitlustes on juba toonud ja tulevikus veel üha enam toovad saksa jõududele soodsamaid väljavaateid.

Võitluste pearaskuspunktid idarindel ei ole muutunud.

Võitlustes Ukraina rindel, kus temperatuur kohati on tõusnud juba kuni 16 kraadi peale nulli ja on saabunud üsna kevadine ning isegi suvine ilmastik, on täieliku sula tõttu kogu keskus soistunud, mis seab sõduritele väga rangeid nõudmisi. Saksa sõduril vaenlase rünnakuid tõrjudes tuleb tihti seista oma laskurpesas ja kaevikus kuni puusadeni vees ning vahest kaevuda kaitseks piirkonnas, mis on muutunud tõeliseks sooks. Vaatamata ebasoodsaile võitlustingimustele, on saksa üksused omase tugeva vastupanujõuga kõik vaenlase rünnaklöögid tõrjunud.

Saksa ülemjuhatuse esindaja, peatudes olukorra juures idarinde põhjatiival, märkis: Operatsioonide algjärgus oli bolshevikel edu, kuna saksa rasked relvad liikluse tõttu ei omanud võrdlemisi kitsas kaitsepiirkonnas Leningradi juures nii suurt efektsust kui teistes rindelõikudes. Kui aga operatsioonid nihkusid ruumi, mis võimaldas saksa juhtkonnale suuremat tegevusvabadust ning võimaldus lühendada, õgvendada ja tugevdada oma tõrjerinnet, põrkasid bolshevikud kohe suuremate raskuste vastu, mis nüüd jatkuvalt iseloomustab praeguste võitluste pilti idarinde põhjaosas. Ühelegi olukorra hindajale ei ole jäänud tähelepanemata tõsiasi, et vaenlane niihästi Narva sektoris kui ka Luuga rindel juba pikemat aega ei ole enam märkimisväärset maa-alalist edu saavutanud. Seepärast kõik tundemärgid kinnitavad, et nõukognde sõjaline juhtkond ei looda otsustavaid saavutusi mitte praegustes peamistes rindelõikudes, küll aga kaugemal — rinde lõunaosas. Ei ole palju öeldud — märkis saksa ülemjuhatuse esindaja — kui Vitebsk ja Nevel, sealjuures mitte need kaks linna, vaid mõlemad võitluslõigud omavad tulevikus veelgi suuremat tähtsust kui senini.

Stalini õuduste-riigi praegune pale

3

Minu pärast ära muretse, kahju on ainult lastest."

Hoolimata sellisest kohutavast olukorrast tagalas, enamlastel jatkub alatust rääkida „kolhoosi talupoegade patriotismist." „Pravda" kirjutab, et „Nõukogude isamaa on talupoegade armastav ema. Tu vabastas nad! Andis neile õnneliku ja kultuurse elu. Talupojad ise ehitasid ümber patriootilistel tunnetel oma isamaa kolhooside-riigiks."

Mis ajast on vene talupoeg, keda aeti revolvri ja dubinaga kolhoosi, patrioot? Millal on ori ülistanud orjust? „Pravda" püüab aga seda tõendada.

Neile, kes tunnevad kommunistide taktikat, on „Pravda" kolhoosi „patriotismi" tagamõte selge — on tulemas uus sõjakäik nõukogude talupoegade vastu. Stalin ja ta juutlik klikk on alustamas uut rünnakut nõukogude elanike niikuinii ülepingutatud jõududele. Hirmuvalitsejad tahavad töötajailt välja pigistada viimast üdi, et sel teel tõsta alla läinud tootmist ja viimseni maha suruda töötajate iseteadvust, mis muidu praegusel äreval ajal võiks muutuda võimumeeste julgeolekule ohtlikuks.

Kolhooside majanduslik olukord on laskunud praegusajal katastroofilisele tasemele. Kõikjal on puudus töökätest, põllutööriistadest, viljaseemnest ja muust Korjamata ja peksmata leivavili mädaneb põldudel ja raudteede ääres.

See kõik on teada ka Kremli võimumeestele, kuid nad teevad näo, nagu oleksid kõik puudused tingitud ainuüksi halvast juhtimisest. 26 aastat on enamlased õpetanud oma kolhooside juhte, kuid need on jäänud endiselt juhmiks!

Tõeliselt on aga kõigi hädade ja puuduste põhjuseks on nõukogude reši im ise, mis järsult räägib vastu kõigile tervetele majanduslikele juhtmõtetele; selle tulemuseks on paratamatult tööviljakuse langus. Ei mingisugune enamlaste must-kunst ega petteartiklid suuda kurnatud inimestelt kätte saada rohkem kui nad senini annud.

Kui isegi praeguses elukorras, kus kolhooside eesotsas nn juudid-bolshevikud ja kus töötajad on pidevalt nuhkide ning NKVD agentide valve all, ei suudetud täita kohustusi, siis on selge, milles seisneb asi. Talupojad ei suuda enam midagi täiendavat teha ega suuda enam midagi anda. Talupoegadel ei ole enam jõudu.

Enamlaste uus surve kolhoosi orjadele ei saa enam anda rõhujaile uusi materjaalseid hüvitusi.

NÕUKOGUDE LAOSTUNUD MAJANDUS.

Donbassi söekaevandusteslainetab 300 miljonit kantmeetrit vett.

Ehituse kiirendatud tempod ja järelemõtlematu katsetamine lõid Nõukogude Liidus juba rahuajal palavikulise õhkkonna, milles seisakud ja tagasilöögid tööstuses ja majanduses osutusid vältimatuiks. Rešiimi poolt väljakuulutatud majanduslike eesmärkide saavutamine muutus sisuliselt Stalini ja ta aparatuuri kampaaniaks rahva vastu, kes avaldas passiivset vastupanu viisaastakute teostamisele.

„Üliindustrialiseerimine" osutus selleks verejanuliseks Molokiks, mis iga aasta neelas miljoneid inimelusid ja mürgitas oma hingamisega kogu nõukogude tegelikkuse. N.Liit oli muudetud tohutuks tehaseks ja inimene seal —hingetuks automaadiks, keda kihutati tagant terrorivahenditega, jõledate ähvardustega Kremlist, mis tekitasid nõukogude elanikes paanilist hirmu.

Ehitajad püüdeid täita võimalikult kiiremini oma ülesandeid, s.o. lasta käiku uusi tehaseid ja seepärast andsid neid üle ekspluateerimisse poolvalmil kujul. Sellele liitus administratsiooni tehniline asjatundmatus ja parteiorganite vahelesegamine, mis kogusummas viis väga nigelatele tootmislikele tulemustele.

Sellest tuligi, et suurbolševik Malenkov, praeguse sõja eel 17. parteikongressil oli sunnitud oma ettekandes viitama mädapaisetele N.Liidu majanduses. Ta nõudis mõttetute tormamiste ja käratsemiste lõpetamist ja üleminekut plaanikindlale tootmisele graafiku järgi. Niipea kui aga nõukogude transport ja tööstus asetati sõjasurve alla, graafik kaotas taas igasuguse tähtsuse.

Parandusi ja remonttöid tehastes enamlased ei sallinud rahuajal ega salli ka praegu sõjaajal.

Stalin ütles oma kõnes 1935. a. sõjaakadeemikuile, et välismaalt toodi sisse kolme miljardi rubla eest materjale, mis võimaldasid üles ehitada raske- ja sõjatööstuse. Huvitav on teada, kust said enamlased selle välisvaluuta?

See raha saadi nõukogude inimeste surnuksnäljutamisest! 1932—33. a. oli N. Liidus nälg, kuid samal ajal võis tähele panna kummalist tõsiasja: valitsus müüs oma ülemaaliselt organiseeritud jaotuspunktidest toiduaineid, aga ainult kulla, hõbeda või vääriskivide eest. See nälg oli loodud enamlaste poolt kunstlikult, et rahva käest välja pigistada tsaariaegseid säästusid. Nii lõid enamlased kunstliku nälja abil kaks kärbest ühe hoobiga: avanes võimalus üles ehitada omaenda rasketööstus ja muuta rahvas verivaeseks: vaene inimene on jõuetu ning ei muutu rešiimile nii kergosti ohtlikuks.

Kõik enamlaste üritused majanduselus pidasid silmas ainuüksi sõjalisi eesmärke maailmarevolutsiooni plaanide teostamise huvides. Tehased, mis pidid tootma põllumajandusele traktoreid, hakkasid ehitama peagi tanke. Elanikkonna huvides toodeti väga vähe, mis ei suutnud rahuldada ka kõige minimaalsemaid nõudmisi. Seepärast juba enne sõda osutus maa majanduslik seisund ja nõukogude kodaniku elatustase äärmiselt madalaks, millist Euroopas ei taluks ükski inimene. Sõda süvendas seda kriisi veelgi. Elanikkonda ekspluateeritakse äärmuseni sõjapidamise huvides, inimesed nälgisid alati N. Liidus, kuid nüüd neid ähvardab otseselt näljakatastroof, punaarmeed toidetakse veel välisabiga.

Sõda andis purustava lõögi nõukogude majandussüsteemile. Kahe ja poole sõja-aasta kestel purustati täielikult majandus maa-alal, mis asetseb Stalingradi-Kaukaasia harje ja idarinde vahel. Selle ala põllnuduse ülesehitamiseks kulub aastaid. Kauaks ajaks on lülitatud välja N. Lii-du majandusest selle maaala ühendusteed, elektrijõujaamad, kaevandused jne.

Sakslased taandumisel purustasid Donetsi basseini söekaevandused, mis enne sõda katsid kuni 70% maa söenõuetest ja lasid need vett täis Eriteadlaste arvestusel praegu on neis kaevandustes umbes 300 milj. kpm vett. Et tühjendada kaevandused, tuleb neist väljapumbata järv, mille pikkus 30 km, laius 5 km ja sügavus 2 m. Ilma selle hiigeleeltööta kaevanduste tasandamine ei ole võimalik.

Sõda põhjustas suuri kahjustusi. Groznõi ja Maikopi naftatööstustes, sealsed naftajuhtmed purustati.

Sellega ei taheta ammugi ütelda, et Nõukogude tööstus on täielikult hävitatud; neil on piirkondi, kus see võib veel funktsioneerida, päälegi liitlased püüavad bolshevistlikul kolossil hoida elu sees oma saadetistega. N. Liidu tööstuses on alati valitsenud korralagedus ja häired, selline olukord on veelgi süvenenud, kuid äärmise terroriga, direktorite, juhtivate inseneride mahalaskmisega püütakse ikka käitisi hoida käigus ja täita alatasa tekkivaid lünki. Vabrikutes töötavad enamuses naised, lapsed ja raugad, kelledest pressitakse välja viimast ja sunnitakse ülejõukäivale tööle.

Kõige üle aga valitseb näljatont, mis viib järjekindlalt lähemale katastroofile nõukogude tööstuse elanikkonna ja kogu olemise.

Bolshevistlikud hirmuvalitsejad näevad ainust pääsemist sõja kiires lõpetamises, sellest ka nende meeletu masside saatmine surma ja karje teise rinde järele, elanikkonna viimseni väljapigistamine ja konverentsitamine plutokraatidega.

(Järgneb).

EESTI VÕITLEJAD RINDETULES

Ilma eesti lendurite eeskujuliku koostöö ja väärtusliku kaasabita poleks need uhked meresõja võidud olnud võimalikud

Raugemata ägedusega möllavad idas juba kolmandat talve lahingud, kus bolshevistlik koletis igal juhul püüab üritada läbimurdeid saksa liinidest, et siis laviinina veereda üle Euroopa kui punane katk. Et nende kuratlik plaan ei täituks, selle eest seisavad valvel Lääne-Euroopa sõdurid, eesotsas saksa sõduriga.

Juba kolmandat aastat võitleb idas ka eesti vabatahtlik, täites oma sõdurimissiooni vastutustunde ja vaprusega. Eesti idapataljonid, pataljon „Narva", Eesti SS-Brigaad, eesti lendurid — need on võitlejad, kelledest kordusvalt on rääkinud maailma avalikkus, tunnustades eesti sõduri vaprust ja võitlusvaimu, kes, seistes kindlalt suures ajaloolises võitluses saksa relvakaaslaste kõrval, kaitsevad Euroopat idabarbarite hävingu eest.

Eesti Brigaad lahingus ... Noor, 22-aastane grenader L. teeb kaasa esimesi lahinguid. Raskemad päevad on möödunud. Ohvreid nõudva tõrjelahingu päevad, mil iga kümne sammu peale lajatas bolshevike granaate. Täna on veidi rahulikum. On veel hommikune videvik, sellepärast pole ka vaenlase granaadiheitjad veel tegevuses. Kuid bolshevike laskurjagu on kaevunud ööpimeduses eestlaste kuulipildujate ette võsa servale ja valmistab oma püsside täpse tulega tublisti peavalu. Kuulipilduja siktur upitab ülakeha rohkem kaevikust välja, et saada paremat sihtimisvõimalust. Ent silmapilk hiljem tabab teda vaenlase kuul ja ta langeb samasse, kust ta kohe jaokaaslaste poolt toimetatakse raske peahaavaga sidumisele.

Järgmine number asendab sihturi. Vaenlase kuulid piriseevad nagu mesilased grenaderide kõrvade ümber, sundides neid kaevikusse varju tõmbuma.

„Anna mulle oma püstolkuulipilduja," ütleb äkki grenader L. oma jaokaaslasele. See ulatab relva. Kaamraadid ei küsi, milleks vajab L. relva. Nad näevad seda ta kindlast ilmest.

Grenader L. hakkab vaenlasele küljelt lähedale hiilima. Tõmbudes mulluse-aasta kulu ja lohkude varju, roomab ta edasi, paremas peos püstolkuulipilduja. Rõske külm tungib läbi riietuse ning relva hoidva käe sõrmed valutavad. Ent julge poiss ei pane seda tähele. Kõige sellega on ta ju harjunud.

Olles hoidnud esmalt paremale, liigub ta nüüd vasakule, et enamlaste laskuritele küljelt liigneda. Üks ta jaokaaslasist on talle järgnenud. Ta kuuleb oma järel rasket hingamist. Higi voolab ojana põskedelt ning kukla lihased on kangestunud pidevast pingutusest. Kuid kõigest sellest ei hooli vahva grenader. Kogu ta mõte keerleb vaid punasõdurite ümber, keda kavateb kahjutuks teha.

Äkki tõuseb kümmekond meetrit roomajast nagu maa alt bolshevik, upitades enese poolest kehast laskurpesast välja. Grenader L. tardub hetkeks paigale, sest vaenlase äkiline ilmumine mõjus tasse häirivalt.

Käes on otsustav moment. Iga lihas, iga erk on pinevil kui terasvedru. Pulss vasardub, kõrvus on kuulda tuiksoone lööke.

Siis ... Sõrm püstolkuulipilduja päästikul, tormab ta bolshevike suunas. Ta on vaenlasele nõnda lähedal, et pole enam võimalik sihtida. Relv punsal, surub ta päästikule, et valanguga vaenlast hävitada. Tõrge! Uuesti laadimiseks pole enam aega ...

„Runki verhbl" — Ainult neid venekeelseid sõnu oskab grenader. Ja neid ta nüüd käratabki. Bolshevik on ootamatust rünnakust nõnda kohkunud, et tal pole elukorrast selget ülevaadet. Alles siis, kui L. annab talle hoobi kuklasse, tõstab ta käed.

„Võta see oma hoole alla", ütleb ta oma kaaslasele. Ta ise silmitseb ülejäänud bolshevikke. Pisut eemal lamavad need aukudes. Hetkeliselt laeb julge grenader oma püstolkuulipilduja. Nüüd ei tõrgu relv enam. Ehmunud bolshevikud ei jõua enam tühjendada oma püsse ning eesti grenaderi kuulivalangud uinutavad nad jäädavalt nende oma valmiskaevatud aukudes.

Käed tõstnud ainuke bolshevik, kes jäi ellu, pühib räpase taskurätiga kuklalt, mis on veel verine grenaderi löögist. Korjab siis kuulekalt kokku langenud kaaslaste relvad ja sammub eesti grenaderide kaevikute poole.

Vahva grenader L. oli hävitanud terve vaenlase jao.

* * *

Idarinde ürgmetsades, eesti bandiidi-küttide juures.

Tihniku taga luurab salakaval vaenlane, kes iga hetk võib teadmatusest sõõsta kallale.

Paremalt kostab sisisev heli. See on bandiidi-küttide juhi leppemärk: kõik korras! See on eriline heli, mida bandiidiküttide kõrvad on harjunud eraldama ürgmetsa igasugustest helidest.

Taas uus leppemärk. Ja nüüd järgnevad mehed oma juhile. Tasakesi hiilides rajab terve rühm omale teed metsasügavikku. Äkki hakkab ees ragisema kuulipilduja, mille kajale järgneb inimese läbilõikav karje.

Nüüd lahutab bandiidi-kütte külast, kes asuvad jõugud, veel vaid sada meetrit. See oli eettlaste teine rühm, kes tungis bandiitidele kallale teiselt küljelt. Peagi jõuab kätte üllatusrünnaku hetk ka esimesele rühmale. Veel mõningad meetrid edasi, veel minutid pinget, ja siis tungivad eesti vabatahtlikud metsast välja ning ründavad küla. Bandiitide vastupanu on asjatu, sest nad on ümber piiratud. Esimesed vabatahtlikud eesotsas leitnandiga on jõudnud juba küla majadeni. Bandiidid väljavad majadest ülestõstetud kätega. Relvi ja laskemoona kantakse kokku kõigist peiduurgastest. Peagi selgub ka uskumatu lugu — küla päriselanikud olid juba ammu kas bandiitide poolt küüditatud, mõrvatud või põgenenud, sest külas polnud enam ühtki naist ega last.

Veel ei ole töö lõpul. Peagi hakkavad eesti vabatahtlikud metsa läbi kammima, sest kindlasti leidub bandiite ka metsas. Teraskiivri asemel kannab leitnant nüüd sidet ümber pea. Sidemesse on immitsenud verd. Ent see ei häiri julget sõjameest, kelle nõõpangus mitmed aumärgid räägivad tehtud tegudest ja vaprusest. Üks saits pääle väsitavat lahingut ja siis tõttavad nad jälle metsatihnikusse, otsima varjulepõgenud bandiite.

* * *

Führeri poolt on annetatud mitmeile eesti lendureile I klassi Raudristid vapruse eest. Eesti lennugrupi eduka vaenutegevuse tulemusena on hävitatud suur hulk vaenlase allveelaeva, millest enam kui pooled langevad üksuse juhi arvele. Tunnustuseks eesti lendurite võimetele on eesti vabatahtlike lennuüksusele ka ühe komandeeriva admirali poolt saadetud kiri, mis lõpeb sõnadega:

„Ilma eesti lendurite eeskujuliku koostöö ja väärtusliku kaasabita poleks need uhked meresõja võidud olnud võimalikud."

Kahe I klassi Raudristi kandja, ltn. Laanekõrbi ja ltn. Repnau, teeneid on hinnatud varemalt 2. klassi Raudristi annetamisega. Samuti on neil kuldsed vaenulennumärgid.

Leitnant Repnau sooritas viimase lennu enne idasõja puhkemist Eestis 18. juunil Jägala aerodroomilt. 27. juunil, mil eesti lendurid taheti saata N. Venemaale, põgenes ta koos teistega Kolga metsa. Eesti lennuüksuse asutamisel, 1942. a. alul, oli ta üks esimesi vabatahtlikke lendureid selles üksuses.

Oma vaenulendusid meenutades jutustab ltn. Repnau muuseas:

— See oli möödunud aastal Leningradi rummis, kui sain käsu pommitusrünnakuks rinde lähemasse tagalasse. Oli teada, et sellses rajoonis oli enamlaste õhutõrje eriti tugev, mispärast seda piirkonda omavahel nimetati „ussipesaks". Üks eesti lendureist, kes seal oli sattunud enamlaste koondatud tõrjetulle, sai masinasse flaki täistabamuse.

> Mürsk löhkes kahe istme vahe lennuki kere keskel, kuid lennuk maandus siiski õnnelikult koduaerodroomile, kuigi ambes 300 killaugaga kores.

Lennuki meeskond seevastu ei saanudi ainustki kriimustust, ainult pardalaskuri lennuülikonnast oli üks lõng lahti rebitud.

Lendasin „ussipesa" kohta.

Kohe pommide vabastamise järele sattusin helgheitjate valgusvihku ja enamlaste flakid avasid tule. Kiirgav valgus pimestas silmad. Välja vaadates nägin vaid peale sügavusta pimeduse kergete flakkide leekkuule ja raskemate flakkide mürskude löhkemisi.

Pikeerisin, et pääseda sellest tulepõrgust välja. Kuna aga pikeerimise ajal kompass ei näita õiget harsi, oli hetkel võimatu kindlaks teha, kas lennusuund oli oma või vaenlase maa ala poole. Ent lõpuks jõudsin siiski tervelt omade juurde, isegi lennuk polnud saanud ainustki tabamust.

* * *

Kaski lähimale lennuväljal eesti lendurite juures.

Kõikjal keeb kibe-kiire askeldus ja rutt.

— Tempo, tempo! Mehed, kiiresti, auto ootab! kõlab meeskonnavanema käskiv hüüe. Võõrikud ümber, padrunitasku vööle, seinaäärest püssid ning kiiresti välja auto suunas. Vaevu saavad mehed ronida autole, kui see juba hakkab liikuma.

Mõtted lendlevad eelseisvate vaenulendude ümber. Eemalt haarab silm värvilisi lennuvälja tulesid. Auto hüüpab Venemaa auklikel teedel ning kõle taul näpistab kõrvu. Ei märgatagi, enne et ollakse kohal ja autojuht krigisedes peatab automootori.

Kähku jooksevad motoristid igaüks oma masina juurde, et teha veel viimaseid ettevalmistusi vaenulennuks. Pommimehed sõidavad aga edasi, et tuua kohale kiiresti pomme, mis peagi peavad täpselt tabama vaenlase positsioone.

Auto peatub taas pommihanniku juures, kus algab kohe pealelaadimine ja siis täie koormaga tagasi lennuki juurest telse juurde, millised pimeduses suurte, mustade lindudena seisavad laialt paisatult mööda lennuväljn serva. Pommimehed töötavad täpselt ja kiiselt.

Juba surtsatab kuski lennuki mootor. Teisele seltsib peagi teine, kolmas jne. Üha võimsamaks muutub mootorite laul. Esimene masin tormab üle lennuväljn. Peagi järgnevad teised, ikka suunaga vaenlase poole.

Pommimeestel pole aega puhata. Rõõmitakse uuesti autodele, et tuua kohale uusi pomme järgmise vaenulenna jaoks. Parajasti, mil pommimehed on tõstnud viimased pommid uuele autokoormale, silmavad nad esimese tagasipöörduva lennuki pardatulesid. Kiirelt liiguvad need värviline punktid taeva all ja maanduvad siis taas lennuväljal.

Jälle algab pommimeestel kibe töö — lennukite varustamine pommidega. Ja nõnda kestab see kogu öö. Lennukid tulevad, varustatakse uute pommidega, stardivad jälle, et värskel laadungil heita vaenulistele eesmärkidele. Alles hilistel hommikutundidel lõpeb lennuväljal töö. Enam ei lae pommimehed pomme lennukeisse, vaid sõidavad puhkama. Puhkavad väsinud sõdurinad ka lendurid. Ent uinudeski valitseb tublide eesti lendurite südameis teadmine, et olid taaskordselt väljas kogu Õhtumaa kultuuri ja väikese Eesti eest ning andsid hoope kultuurrahvaste pölisvaenulasele — bolshevismile.

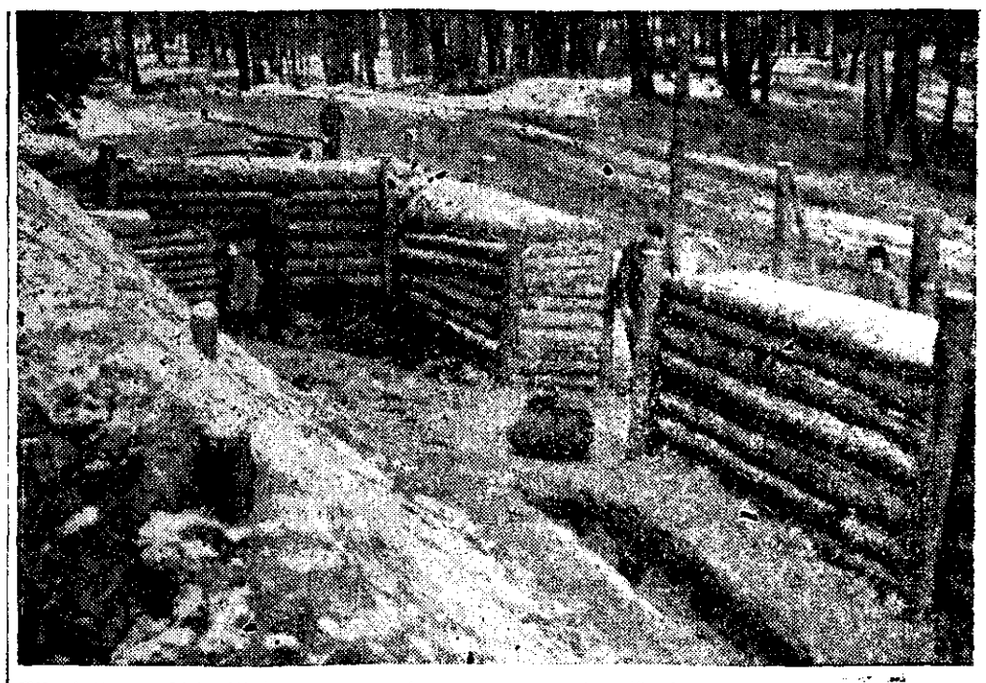

Tihedalt peavõitlusliini taga asuvad suures metsaalas järelveeteede julgestuseks bandiitide vastu rajatud toetuspunktid, mis omavahel alaliselt telefoni ja raadioühenduses.
Pk.-Müller-Pochl (Wb)

Kompanii lõi end läbi

25 SS-meest „Nordlandi" diviisist jõudis Narva positsioonile

10. veebruari varastel hommikutundidel sammus 25 alljuhti ja SS. meest „Nordlandi" diviisist Narva ja Narva-Jõesuu vahel üle Narva jõe jää, jõudes pärast 16 päeva kestnud kirjeldamatuid kannatusi saksa positsioonideni.

Kompanii, kes veel 26. jaanuaril oli rakendatud tegevusse lõuna pool Oranienbaumi, lõigati ära pataljoni pea jõududest ja kaotas peagi igasuguse sideme teiste üksustega. Täiesti omapead jäänud „kadunud salgake" hakkas end oma SS-untersturmführeri juhatusel läbi lööma vahepeal edasi läände nihkunud Nõukogude liinidest.

26. jaanuaril algas SS-meeste kirjeldamatute raskuste ja kannatustega täidetud teekond. Sõnad on siin liiga kahvatud, et kas või ligikaudugi kirjeldada, mida talusid need vaprad sõdurid, keda kaitses ainult üks tahe, et jõuda jällegi oma kaamraadide juurde. 16 päeva ja ööd marssisid nad lääne pool Leningradi läbi ürgmetsade põlvesügavuse soo. 2 kotti jahu, mis nende kätte langes, oli nende ainsaks toiduks kogu selle aja jooksul. Pärast lühikest puhkusetunde kiiresti valmistatud kuuseokstest asemeil marssisid nad päevpäevalt läbimärgades riietes ja poolkülmunud jalgadega lääne suunas, ikka valitsevas pinges avastatud saada, sest igas külas luuras vaenlane.

Veel peegelduvad nende nägudel üleelatud nädalate raskuses. Laatsaret ja puhkus ravivad peagi nende haavad ja uuesti võitlusse astudes näitavad need 25 meest kõigist Saksamaa osadest ja Põhjamaadest enamlastele, et nende võitlustahe ja nende võitlusjõud, mis lasksid ületada kõik raskused, on murdumatud.

Annetagem eesti sõjaväeambulantsile Paides vajalikku sisustust!

O. K. Järva maleva I territoriaal-pataljoni korraldusel käivad praegu eeltööd eesti sõjaväe-ambulantsi rajamiseks Paidesse. Kavatsuste kohaselt kujuneb ambulantsist hiljem eesti sõjaväehaigla.

Ambulants kui ka haigla vajavad eeskätt mitmesugust sisustust, esmajärjekorras voodi pesu, voodi tekke, toidunõusid (taldrekud, nead-kahvlid, lusikad jne.), pesukausse, seepi ja muud. Pöördudes käesolevaga Paide ja Paide ümbruskonna elanike poole, paneb O. K. Järva maleva I territoriaalpataljon kõigile südamele, toetada ambulantsi kiiret rajamist ülalnimetatud ja muude vajalike sisustus- ning tarbeesemete annetamisega. Iga annetatud ese läheb selleks, et eesti meestel, kes kaitsevad meie kodumaa vabadust ning meie ja meie laste elu ja elamisolu, oleks tagatud korralik ja mugav ravi, kui seda vaja.

Ambulantsi rajamisel ja edaspidisel tegutsemisel on rakendunud täie energiaga pataljoni naisemakeitse. Kuigi on teoksil vastav korjandus, ärgu jäägu keegi ootama korjajate ilmumist, vaid viigu otsekohe annetatavad esemed O. K. Järva maleva I territoriaal-pataljoni staapi Paides, kompanide kantseleidesse või vastavate N. O. K. jaoskondade esimalstele kohtadel.

Ärgem unustagem — kõik see läheb kodumaa ja oma rahva kaitseks ning kõike seda vajavad eesti rindemehed.

O. K. Järva maleva I territoriaalpat. ülem.

Ma olin haige

Nagu teate, olen ma meie kes alaliselt haige. Olen eluaeg jännanud arstidega, kuid need ei ole minu juures midagi erilist leidnud. Tavaliselt nad ütlesid kõik: „Teie näete kõike läbi mustade prillide." Asi on aga koepis tõsisem. Tunnen ennast kõige paremini siis, kui olen haige ning tunneksin ennast haigena, kui oleksin terve. See nimelt on asja õige tuum.

Nüüd aga olen ma tõsiselt haige. Olen haiglas. Mitte mõni granaadikilluke kehas — ei, kuid päris suur ja tõsine haigus — pimesoolepõletik. Ja kui arsti kõrge kunst mind poleks päästnud viimasel minutil, oleks see võinud lõppeda surmaga.

Teatavasti on meie arstid tööga nii ülekoormatud, et nüüd ka kaugnõuandmine on sisse seatud. See on sama loomulik, nagu olid vanasti laulu, kokatamise parandamise ja muud kursused kirja teel

Pöördusin siis minagi ühe arsti poole, keda tundsin. Ta ravis mind omal ajal mitmel korral, kuid loobus sellest viimaks. Mitte minu haiguse lootusetuse tõttu, vaid seepärast, et jätsin arve tasumata.

— „Teie juurde tulen ainult juhul, kui sünnitate. Ja sedagi vaid siis, kui vajate keisrilõigetl" Ärakeli.

Selle ühekülgse jutu pääle helistasin teisele arstile:

„Härra tohter, ma ei tea, mis minuga on. Peas vasardub, jalgades torgib nagu tuhandete nõeltega ja rinnas on tunne, nagu lõigataks nugadega."

„Olete valesti ühendatud. Siin pole raua-kauplus ega katelsepa töökoda." Ärakeli.

Mina aga ei jätnud jonni, vaid läksin viimases hädas tuttava loomaarsti juurde, kellega omal ajal tihti mõne klaasikese tõstsin. Kirjeldasin siis temale oma valusid.

„Võtke iga konjaki asemel, mille päevas joote, üks õun," ütles ta.

„Kust peaksin päevas 10 õuna võtma?"

„Siis minge kanadega ühes magamal"

„Mul pole ju kanu" vastasin.

„Haigus tuleb teil kas maksast, sapist, südamest, põrnast, sooltest, maost või neerudest. Kuna aga valud hommikul esinevad, siis teeb, võib olla, teie paeluss hommikvõimlemist!"

Ka tema näis asja mitte tõsiselt võtvat. Miaul endal oli aga kindel tunne, et see on pimesoolepõletik. Lõigata mina aga ennast ei tahtnud lasta, sest ma tean, millise kutselise kirega arstid seda neil juhtumitel teel vad. Mul oli näiteks tuttav, kes oli langetõbine. Teda viidi igakord, kui tal tänavahaiguse hoog pääle tuli, haiglasse. Ning igakord lõigati temal pimesool välja. Seetõttu kandis ta kõikides oma ülikondades sisseõmmeldud sedeleid: „Ülemarstilel Minu juures on tegemist langetõbega, mitte pimesoolepõletikuga. Minu pimesool on juba neli korda välja lõigatud"

Mul oli õnne. Läksin haiglasse ja vastuvõtmisel tunnistati minu olukord tõsiseks. Mind viidi üldsaali. Vasemal minust lamas härra, kes oli väga närviline ja hajameelne. Viimati oli ta tee juure sidruni asemel kanaarialinnu suraaka pigistanud, siis oli naine teda siia toonud. Paremal minust oli tegemist samuti hajameelsega. Ta oli keineriks „Metropolis". Kui arst temalt küsis: „Mis teil on?", vastas too: „Kruubisupp, kotlette, gulaš ja puding!" Kolmas ei taktsad ennast kuidagi lõigata lasta: „Ma suren ennem, kui lasen ennast lõigata", ütles ta millele arst vastas: „Võib-olla lasevad mõlemad end ühendada."

Siis toodi sisse pika habemega tore vanaisa. Teda saatsid tütar ja selle kuueaastane poeg. Lahkudes ütles ema pojale: „Bubi, vanaisa on väga haige. Anna temale käsi ja ütle talle lahkumiseks midagi lohutuseks." Poiss ütles: „Vanaisa, kui sa sured, siis maetakse sind ilusasti muusika saatel..."

Naljakas oli ka keegi härra Termiste. Teda oli marutõbine koer hammustanud. Ta tegi hoolega märkusi märkmikku.

„Mida teie, härra naaber, sääl nii hoolega kirjutate?" küsisin. „Ma märgiu üles nende isikute nimesid, keda siit välja saades kavatsen hammustada."

Minu juures tehti kindlaks, et mul on tõesti pimesoolepõletik. Leppisin siis lõpuks paratamatu lõikusega. Nii siis viidi mind lõikus-osakonda.

Olime kuuekesi saalis. Üks kaaskannataja toodi parajasti operatsioonisaalist. Ka temal lõigati pimesool välja. Ta kaunis kõhn naine ootas teda juba saalis. Mees näis jampsivat: „Tagane minust, sa kuivetanud hirmutis, sa looduse värdjas!"

Põetaja ütles seepeale rahustades:

„Vaadake, kõik on nüüd möödas. Ta tunneb Teid juba ära!"

Kui patsient jälle oma mõistuse juures oli, küsisin temalt, kas ta tundis midagi lõikuse ajal.

„Seda just mitte, aga ma nägin und sissemurdjatest."

Olin lõikuse ootel pisut ärritatud. Rahustuseks anti mulle kibedaid tilku.

„Õde, miks pean neid hirmsaid tilku sisse võtma?"

„Seepärast, et olete varemalt nähtavasti liiga palju häid võtnud."

Sama, muide päris kena ja noor õde, kutsuti minu voodinaabri juure. Kuna ta oma vigastuste tõttu ei saanud ise kirjutada, siis dikteeris ta kirja oma naisele...:

„Siin on hää olla. Käitumine ja toitlustamine on suurepärane. Ainult meie osakonna õde on vana ja inetu..."

„See on ju päris kuulmatu!" hüüdsin vahele. Õde ei osanud üldse midagi öelda.

„Olge päris kuss, õeke, valmistame minu eidele ka pisut rõõmu. Kui ma talle tõelist olukorda kirjeldaksin, on ta homme nagu viis penni kohal."

Minu lõikus möödus kiiresti ja valuta. Professor on tõesti oma kuulsuse väärt. Mind paigutati vähemasse tuppa, kus oli vaid kaks haiget. Vahetasime mõtteid oma kogemustest ja tundmustest.

„Mind opereeriti kaks korda," ütles mu naaber vasemalt, „sest professor oli oma pinseti mu kõhtu unustanud"

„Minul läks sarnuti" vastas teine, „sest ta on niisama hajameelne kui kuulus. Minu juures unustas ta käärid sinna"

Samal silmapilgul tuli professor meie ruumi, vaatas ringi ja küsis:

„Kas keegi teist on näinud mu vihmavarju?"

Langesin minestusse.

Kui ma jälle teadvusele tulin, tõi õde mulle lootusrikka teate, et professori vihmavari on jälle leitud.

Ma ei taha siiski päeva enne õhtut kiita ja kui peaks veel teine lõikus tarvilik olema, siis informeerin teid sellest kohe.

H. Binder.

Karistati voorimehi liighinna võtmise eest

Eesti Hindadedirektori poolt karistati sõiduvoorimeest Eduard Viikberg'i, eluk. Tallinnas, Kauna tn. 8, ja veovoorimeest Eduard Tikmann'i, eluk. Tallinnas, Juurdeveo tn. 8, kummagit RM. 1500.— suuruse korraldustrahviga, hobuse ning veeki konfiskeerimisega ja tähendatud voorimeestelt sõidulõu äravõtmisega.

Sõiduvoorimees Eduard Viikberg palgati 20. juulil 1943. a. sõiduks Tallinnas Reaalkooli juurest Nurme tänavasse. Arve õiendamisel maksti voorimehele RM. 20.—, kuid viimane nõudis veel RM. 5.— juurde ja kui talle rohkem maksa ei lubatud, hakkas ta ropult sõimama ning löi ühte sõitjat piitsaga. Õige taks selle sõidu eest on kuni RM. 2.40. Karistuse määramisel on arvestatud raskendava asjaoluna seda, et Viikberg on varem juba samalaadsete süütegude eest kaks korda karistatud.

Veovoorimees Eduard Rikman palgati 6. septembril 1943. umb. 8 meetri küttepuude veoks Tallinna-Väike raudteejaamast Roosikrantsi tänavasse. Puudeveo normeeritud tasu on selle kauguse kohta RM. 12.—, Tikman aga võttis selle eest RM. 100.—, seega ligi kümnekordse tasu, lubades selle summa mittetasumisel puud tagasi viia.

Karistuse määramisel on arvestatud asjaolu, et Tikman on samalaadse süüteo eest varem juba kord karistatud.

Jõuvankrite registreerimine 1. märtsini

Praegu teostatakse ülemaaliselt liiklemiseks mittelubatud jõuvankrite ja jõuvankriosade registreerimist. Nagu Majandus- ja Rahandusdirektooriumi Transpordi Valitsuse poolt „Eesti Sõnas" nr. 25, 1. 2. 44 teatatud, peab registreerimine olema läbi viidud 1. märtsiks 1944.

ABI nr. 39 1943 a. lbk. 535 avaldatud Idaala riigikomissari Jõuvankritest ja jõuvankriosadest teatamise määruse alusel on kõik isikud ja asutused, kelle valduses on liiklemisele mittelubatud jõuvankreid ja jõuvankrite üksikosi, kohustatud neist teatama hoolimata varemteostatud registreerimisest.

Registreerimise tähtaeg, mis eespoolnimetatud määruse § 4 kohaselt pidi lõppema 1. 12. 43. a., on kindralkomissari otsusega 24. 1. 44. a. pikendatud kuni 1. 3. 44. a.

Registreerimist teostavad kohalikud maa- ja linnavalitsuste transpordi- ja liikluseosakonnad vastavalt jõuvankrite või jõuvankriosade valdajate elukohtadele. Registreerimine sünnib vastavate blankettide täitmisega, millised on saadaval maa- ja linnavalitsuste transpordi- ja liikluseosakondadest.

Isikute või asutuste valduses olevate jõuvankrite ja jõuvankriosade õigustehingud (ost, müük ja üleandmine) võivad toimuda ainult kohaliku jõuvankreid registreeriva asutuse nõusolekul.

Registreerimise mittetäitmisel kui ka loata õigustehingute sõlmimisel rakendatakse eespool nimetatud määruses ettenähtud karistusnormid.

Tütarlastejuhid kogunevad Tallinna

20. veebr. kell 10.00 kogunevad kõikide Eesti Noorte malevate tütarlaste juhid Tallinna Haridusdirektooriumi koosolekute saali nõupidamisele, et ühiselt arutada tütarlaste organiseerimistöösse puutuvaid küsimusi ja leida sobivaid rakendamisvõimalusi.

Tänapäev jagab igale nusi kohustusi. Käesolev aeg kohustab meid enam kui kunagi varem.

Meie isad-vennad on võitlemas kodupiiril, emad-õed täitmas tagalas meeste ülesandeid. Noored on valmis andma oma parima kodu kaitseks. Kõikjal üle maa on noored rakendunud hulgaliselt abiteenistusse, noortemalevate töö on kohandatud ajanõudeile.

„Münchhauseni" uus levik

Ufa värvilise filmi „Münchhausen" suur edu on mitmel maal andnud kirjastajatele tõuget Münchhauseni lugude uuesti väljaandmiseks. Nii ilmub neist uus väljaanne hollandis ja kaks, üks flaami- ja teine prantsuskeelne Belgias. Samasugune teade taleb ka Rootsist.

Eesti noored rakendatakse abiteenistuseks

On valminud põhikavad noorte tegevuse kohaldamiseks vastavalt sõjas tingitud olukorrale

Eesti Noorte Peastaabi poolt on valminud põhikavad noorte väljaõppe teostamiseks vastavalt sõjalisest olukorrast tingitud vajadustele. Sellekohaselt rakendatakse poisid õhu-, tule- ja gaasikaitse teenistusse, kus nende kohuseks on abistada tuletõrjet. Selleks tulevad korraldamisele vastavad kursused ja õppepäevad, kus siis võetakse läbi kõik sellel alal ettetulevad küsimused.

Koostöös omakaitsega rakendatakse poisse ka korrateenistuse alal, mis näeb ette eriti vahi- ja valveteenistust mitmesugustes sõjalise tähtsusega punktides ning neist moodustatakse ka vastavaid üksusi abiks omakaitsele patrulliteenistuse ülesannete alal.

Sideteenistuse alal rakendatakse nii poisse kui ka tütarlapsi, kusjuures nende koostöö on nähtud ette ametasutuste, eriti politsei, omakaitse ja tuletõrjega ning maal vallavalitsuste ja metsaasutustega. Neid kasutatakse peamiselt käskjalgadena ja virgatsitena, kusjuures väljaõpe haarab ka igaküigseid alasid sideteenistuse alal.

Ühiskonnateenistuse alal rakendatakse tegevusse samuti poisse kui ka tütarlapsi. Sel alal on nähtud ette kaasabi rindemeeste ja sõjaskannatanute perekondade abistamisel, küttematerjali kojutoomisel, puude raiumisel, korrastus- ja parandustööd, toiduainete kojutoomine ja muud säärast. Tütarlaste osas on veel eriti ette nähtud laste eest hoolitsemine ning kudumistööd ja sidematerjali korraldamine.

Esmaabi alal tulevad rakendamisele samuti poisid ja tütarlapsed, milleks võetakse läbi kursused üksikasjalise kava alusel. Seejuures pannakse eriliselt rõhku praktilistele oskustele, nagu sidemete tegemine, haigete transport ja muud sel alal.

Lisaks eeltoodule tahetakse kasutada noorte vabatahtlikku abi ka maaolustikus, nagu perenaiste abilistena, lastehoidjatena, loomade talitamisel. Samuti aga ka abistamisel vedude juures ja raietööde teostamisel.

Kõigi eeltoodud küsimuste kohta saadetakse Eesti Noorte Peastaabi poolt kohtadele üksikasjalikud põhikavad.

Rahvuslik õhtupoolik Estonia kontsertsaalis

Pühapäeval, 13 skp. toimunud rahvuslik õhtupoolik, mis korraldati Estonia kontsertsaalis Tallinna Rahvakasvatusameti poolt algusega kell 14, kujunes meeldivaks muusikalis-kunstiliseks puhkuseks rohkearvulisele kuulajaskonnale.

Tähelepanu, mida meie asjaomased asutused üles näitavad rindel võitlevate sõjameeste perekondadele, leidis ka seekordsel üritusel sooja vastukaja kõigi kutsutute poolt.

Kontsertsaalis võis näha rindevõitlejate kõrval, keda seekord oli kogunenud mäckimisväärsel hulgal, nende abikaasasid, õdesid, auväärseid vanakesi ja lapsi.

Mitmekesiselt koostatud kava kanti ette hoo ja vaimustusega, mis nakatas ka kuulajaid.

Kapten Kant esitas hoogsalt kaks soololaulu, T. Vettiku „Merellä on sinine" ja Testi „Ideaal", mis võeti kuulajate poolt vastu elavate kiiduavaldustega.

Erilise aplausi teenis meeskvartett „Relvamehed" ltn. Lampi juhatusel, kes publiku tungival soovil kavas ettenähtud lauludele andis mitu lisapala.

Tulevad esitada tulumaksu teadaanded

1943. a. tulumaksu väljaarvutamiseks on kõik Eesti Kindralkomissari piirkonnas elunevad või tavalist elamiskohta omavad isikud kohustatud esitama kohalikule maksuametile teadaande 1943. aasta kõikide tululiikide kohta hiljemalt 1. märtsiks s. a. Teated tuleb esitada tulude kohta kaubandus-tööstuslikest, käsitööstuslikest ja ärilistest ettevõtteist, iseseisvast tööst (arstid, advokaadid, notarid, insenerid, kirjanikud, kunstnikud jne), mitteiseseisvast tööst (palgad, tasud, gratifikatsioonid jne., millised maksetakse tegevuse eest avalikus- või erateenistuses). Samuti tuleb esitada ka teated kulude kohta kapitalidest ning kinnis- ja liikuva vara väljaüürimisest.

Tuluteadaande esitamist ei nõuta isikuilt, kelle tulemid möödunud aastal koosnesid vaid palgatuludest ega tõusnud üle 8000 rm. ja kui tulumaks palgast on kinni peetud vastava määruse kohaselt. Isikud, kes aga said tulemit peale palga veel muudest tululiikidest kokku üle 200 rm., on kohustatud esitama vastava teadaande. Samuti pole vaja esitada teateid tulemite kohta põllu- ja metsapidamisest, rendisest, hoolduslisandeist ja toetusist, mis makstakse sõja- või teenistusvigastuse tõttu neile, kes kuuluvad sõjaväkke, politseisse, kaitsemeeskondadesse.

Vastavad planketid on saadaval maksuametites ja seal, kus need puuduvad, linna- ja vallavalitsustes.

Teadaanded tuleb esitada õigeaegselt ja täpselt, mitteõigeaegne ja puudulike andmete esitamine on karistatav.

Ringhäälingu kunstnikkude kontsertreis välismaale

Eesti muusikakultuuri esindajatena ja tõlgitsejatena ning Euroopa ruumi kokkukuuluvustunde süvendamiseks avaneb lähemal ajal real Tallinna Ringhäälingu kunstnikel võimalus esinemiseks Saksamaal ja teistes Euroopa maades.

Nii esineb märtsikuu alul viiulikunstnik Zelia Uhke-Aumere solistina ühel sümfooniakontserdil Bukarestis, kuna dirigent Olav Roots koos solistide Carmen Prii-Berendseni ja Karin Prii-Raudsepaga teostab pikema kontsertreisi, mis viib üle Köningsbergi, Breslau ja Berliini kuni Hollandini. Muuseas on neil eesti kunstnikel ette nähtud kontserdid ka Breslau riigisaatja ja saksa Euroopa-saatjate juures.

Just praegusel ajal, kus Eesti on enam kui kunagi varem nihkunud Euroopa ja bolshevismi vahelise sõja keskpunkti, on need kontsertreisid eriti tähendusrikkad, kuna läbi eetri avaneb nii euroopa kui ka välismaistel kuulajatel võimalus täiendada oma tavaliselt ainult geograafilisi teadmisi Eestist ka kultuurilisel alal nende kunstnike võimete kaudu.

J. Samon ülempreestriks

Eesti ap. õigeusu sinodi täiskogu otsusega on Pärnu Johannese koguduse preester J.Samon nimetatud ülempreestriks. Tema nimetamisel ülempreestriks on arvestatud J.Samsoni teeneid ja tööd eesti ap. õigeusu kiriku heaks. Sinodi otsus anti neil päevil Johannese koguduse nõukogu esimehe poolt ülempreester Samonile ametlikult üle.

Kustaa Pihlajamäki surnud

Helsingist, 11. 2. Eile suri Helsingis oma 42. eluaastas tuntud soome maadleja Kustaa Pihlajamäki pimesooleoperatsiooni tagajärjel. Pihlajamäki esindas soome maadlussporti 30 aasta jooksul neljal olümpiaadil, saavutades Soomele kaks kuldmedalit ja ühe hõbedase. Samuti oli ta 9 korda Euroopa meister ja 28 korda soome meistriks maadluses. Soome tippsportlased kaotasid Pikajamäkiga ühe oma parima kaasvõitleja, kellele soome ajakirjandus pühendab sooje järelhüüdeid.

RAADIO

REEDE, 18. VEEBRUAR 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülek.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hommikukontsert (ülekanne Berliinist) 8.00 Heliplaadid. 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland 9.25 Saatepaus. 11.30 Jookeval lindil (hpl). 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika. (Riia vabatahtlike rügemendi puhkpilliorkester Peter Bandersi juhatusel, Riia ringhäälingu tantsukapell Arnolds Korneliuse juhatusel ja hlp.) Ülek. Riiast. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.20 Seda ja teist Teile lõbuks (hpl) 15.30 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised ja saatekava ülevaade saksa keeles. 17.10 Helisid Eestist (hpl.) 18.00 Saksa suurmehi idaruumis (6): Gustav Schmidt, kuulus Liivimaa koolimees (E. v. Mensenkampff, saksa keeles). 18.15 Zarah Leander laulab (hpl). 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.00 Tallinna Kontserdid 1943/44. VI. avalik sümfoonilakontsert. Korraldaja Estonia teater. Kst.: Hilma Nerep, klaver ja Estonia teatri ning Ringhäälingu ühendatud orkestrid Werner Nerepi juhatusel („Estonia" kontsertsaalist). Vaheajal 20.00 Päevauudised saksa keeles. 21.00 Päevauudised. 21.15 Ja nüüd oleme lõbusad (hpl.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. Järgnevalt saatelõpp.

LAUPÄEV, 19. VEEBRUAR 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülek.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Rõõmsate viisidega algame uut päeva (hpl.) 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepaus. 11.30 Heas tujus (hpl.). 1215 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (Repi Meden Erike Eksi šrmmelkvartetiga, Riia Ringhäälingu ajaviiteorkester Arvids Parupsi juhatusel ja mgn.) Ülek. Riiast. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.20 Armastatud hääli (hpl). 14.40 Sõjaradadelt. 15.00 Marsi sammul (hpl). 15.10 Valitud saksa lühijutte: „Anatole Avignonist", G. Stolte-Adelti skits. (Saksa keeles). 15.30 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.45 Päevauudised 17.00 Päevauudised ja saatekava ülevaade saksa keeles. 17.10 Rahvalikke viise (Külakapell ja hpl.) 18.00 Noortele: „Vastlaõhtu vanas Tallinnas", peatükk Gert Heibemäe auhinnatud noorsooraamatust „Raekooli õpilane". (Estland). .18.20 Eesti laulupõimik (hpl.) 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade 19.00 Poliitiline loeng (ülek., s.k.) 19.15 Rindereportaaže (ülek . s. keeles.) 19.30 Muusika (ülek.) 19.45 Ringhäälingu-ringvaade (ülek., saksa keeles). 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Kirevaid helisid nädalalõpuks (Ringhäälingu tantsukapell VI. Sapošnini juhatusel, solistid ja kõneleja. Saksa keeles). Vaheajal kell 21.00 Päevauudised. 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Eesti söduritund. (Helilõlesvõte 17. II 44, mgn.) 23.00 Tantsumuusika (hpl.) 24.00 Saatelõpp.

Üks eesti vabatahtlike luureüksus rinde tagalas.

Soome rahvas oskab vaikida

Varitsev vaenlane ei saanud midagi teada

DNB. Oma võitlusrohkes ajaloos on soomlased sageli olnud teistele rahvastele eeskujuks oma vaikimises isamaasse puutuvais asjus. Kes üles kasvab ürgmetsades ja 66.000 järve maal ja keda ümbritsevad vaid taevas, vesi ja Põhjala lõpmatus, see muutub iseenesest vaikseks ja sarnleb loodusele, mis ei ole just jutukas ega lobiseja. Otsustaval tunnil, mil oli kaalul rahva olemasolu, varjas kogu Soome suurt saladust. Kõik teadsid seda, kuid keegi ei annud seda välja.

See oli 1899. aastal, kui Soomet kavatseti muuta üheks paljudest tsaarilaegseist kindralkubermangudest. Pika ja visa võitlusega saavutatud soome rahva õigused olid suurimas ohus, sama aasta veebruarikuus sai soome rahvas sellest plaanitsetud kallaletungist teada. Siis otsustasid mõned poliitikamehed esitada tsaarile memorandumi kogu soome rahva nimel.

See oli ohtlik ettevõte, sest iga täiskasvanud soomlane pidi sellele alla kirjutama. Memorandum koostati ja paljundati käsitsi, sest kõik trükikojad olid vaenlaste valve all. Õpilased, üliõpilased, õpetajad ja ametnikud sooritasid selle ülesande ja kirjutasid nädalate viisi, sest vajati suur hulk ärakirju. Ja siis ruttasid nad majast majja ning kogusid allkirju. 525.000 allkirja tuli kokku, s.t. iga täiskasvanud soomlane oli meeleldi ja vabatahtlikult alla kirjutanud.

Nädalaid rändasid lehed läbi kogu maa, Helsingist polaarpiirkonda, kus elas vaid hõredalt rahvast. Keegi ei lobisenud saladust välja, sest igaüks teadis, et sellest sõltub kõik ja teisel juhul oleks vene politsei selle aktsiooni otsekohe katkestanud. Nii ei märganud tsaari ohraana midagi. Rohkem kui poole miljoni soomlase käest käisid nimestikud läbi. Kõik teadsid sellest — kuid vaikisid.

Need 525.000 allkirja kõideti raamatuiks ja soome rahva saadikud relsisid 12 raske kõitega tsaari juure. Alles siis saadi teada, et Soome oli sangarlikult vaikinud, sest kaalul oli rahvuslik ettevõte. Kuigi seda üritust ei kroonimud võit, siiski asetas see aluse suurele vabadusvõitlusele, mis puhkes 19 aastat hiljem ja lõppes võidukalt.

Kogu rahvas kuni viimseni vaikib, kui seisab kaalul küsimus, kas olla või mitte olla — see rahvas olgu kõikidele kanniks eeskujuks!

Sõjakirjas. P. C. Ettighofer.

Moskva poliitiline ofensiiv Soome vastu

Helsingi DNB. „Ajan Suunta" kinnitab, et inglise ajaleht „Observer", mis nagu kogu mun inglise ajakirjandus on muutunud vastutustundetuks, äraostetud Moskva propaganda levitajaks, avaldanud neil päevil enamlaste oletatava plaani Karjala-Soome nõukogude vabariigi asutamise kohta, kus kurikuulsale soome riigireeturile Kuusinenile olevat määratud teatav mõõduandev positsioon.

Juba kord varem tahtis N. Liit meelitada Soomet samasuguse plaaniga kapituleerumisele, kirjutab „Ajan Suunta", ja juba kord varem nurjus seesama kavatsus häbistavalt Nõukogude võimukandjaile. Soome on ette valmistatud ka sellele, kinnitab leht lõpuks, kui N. Liit peaks püüdma saavutada uue poliitilise ofensiivi abil seda, mida Nõukogude armee ei suutnud. Eut kuidas seda poliitilist ofensiivi ka ei alustataks, Soome seisab külmavereliselt ja otsustanult valvel kaitsevõitluses oma vabaduse ja iseseisvuse eest.

Viljandi naisomakaitse asutab haigla

Viljandi naisomakaitse poolt avati Viljandis pühapäeval Eesti sõjaväe ambulants, millest kavakohaselt peab välja kujunema üks Eesti sõjaväe haigla. Sel puhul Viljandi naisomakaitse pöördub avaliku üleskutsega kogu Viljandimaa poole, kaasa aidata selle haigla sisustamiseks. Üleskutses üteldakse muu hulgas, et ajal, kui eesti mehed on haaranud relvad, et tõrjuda tagasi suuremat hädaohtu idast, on tekkinud vajadus ambulantside ja haigemajade ellukutsumise järele. Kuna selleks on praegusel momendil mõningaid raskusi, siis tuleb vajalisi ülesandeid sellel alal täita kõigi kaaskodanike kaasaaitamisel. Viljandis ellukutsutava sõjaväehaigla sisustamiseks vajatakse voodikotte, patju, tekke, voodilinu, padjapüüre, käterätte ja igasuguseid nõusid.

Eespool nimetatud üleskutse järgi on juba paljude isikute poolt toodud kokku mitmesuguseid esemeid, eelkõige köögitarbeid, kirveid jm.

G. Jallajas †

11. veebr. surl Nõmmel 68 aasta vanuses postitegelane Gustav Jallajas. Kadunu kirstusängitamine toimus leinamajas pühapäeval ning esmaspäeval paigutati kadunu põrm mulda Rahumäe kalmistul.

Gustav Jallajas sündis 29. detsembril 1879. a. Tartumaal Kastre-Võnnu vallas. Oli 1896. a. alates Vene riigiteenistuses postitelegraafi ja telefoni alal Vilnos, Kurskis ja Turkestanis. Lõpetas 1903. a. Peterburi elektrotehnilise instituudi. Eesti omarlikluse ajal astus riigiteenistusse 1920. a., olles 1924. a. alates kuni enamlaste võimuhaaramiseni postivalitsuse direktoriks.

G. Jallajas on töö ratsionaliseerimise pioneere Eestis ja postiametkonna ümberorganiseerija selles suunas. Oma erialal on ta avaldanud rea brošüüre.

Kurat, terror, pisarad

Teos Leedu kannatuste aastast

Pealkirjaga „Teufel! Terror! Tränen!" on kirjastus Falken-Verlag Hamburgis avaldanud 10-trükipoognalise raamatu punasest ajastust Leedus, mille on koostanud Erich Brandt ja dr. Ernst Evers. Põhjalikult kontrollitud materjali alusel, mis on saadud peamiselt Bolševismi ja Juutluse Uurimisbüroolt Vilniuses, annavad annavad autorid igaküigse ülevaate bolševike ja juutide võimutsemisest ja nende õudsetest hirmutegudest meie lõunapoolsete üleaedsete juures, mis suurtes joontes sarnanevad meilgi valitsenud oludega. Et aga Leedus asus erakordselt palju juute ja need kohe hakkasid bolševike innukaiks käsilasiks kasutades oma seisundit kohaliku pärisrahva terroriseerimiseks, siis on nende osa ses suhtes võrdlemisi suurem.

Raamatus on juttu paljudest üksikküsimustest, milliste loetlemine asjatult pikale viiks. On rõõmustav, et selline teos on ilmunud keeles, mis võimaldab usutava informatsiooni saamist laiemalle ringkonnile ka välismail. Kuigi teos käsitleb ainult Leedu olusid, mis mähtavasti on tingitud materjalide kergemast kättesaadavusest ja eeltööde olemasoludest, siis võime loota, et taibukas lugeja oskab analoogiat laiendada ka Lätile ja Eestile.

Soome uudisfilmi menu Viinis

Viinis leidis neil päevil Põhja kultuuriühingu korraldusel aset Suomi-Filmi A./S. värskeima filmiuudise „Põgenemine ja kojutulek" esilinastus, mis võitis üldise poolehoiu. Film omab siira kunstitahte sümpaatseid jooni. Ilma igasuguse paatoseta, ent kaugel ka labasusest ning primitiivsusest jutustatakse selles ühest saatusest, mis peatub igapäevase ja ebatavalise lävel ja muutub seega sageliesinevaks, seega üldiseks. Sündmustik on mõeldavaist lihtsaim, selle aluseks võiks olla rahvalaul, millele film on ainult andnud ajakohase värvingu. Üks nooruk siirdub vanemate surma järele linna, kus ta käsi ei käi algul hästi, kuna tal on raskusi enda maksmapanemisega. Vaevalt on ta saanud nõ. oma jalgele, kui ühes spordiseltsis avastatakse ta talent pikamaadejooksuks. Hämmastustäratavalt lühikese aja jooksul saavutab ta tagajärgi, mis siiski on kätte võidetud liiga vara ja liiga kergelt, kandes endas kokkuvarisemise idusid. Alles kodukoha maastik ja ühe hingeliselt tugeva naise isetu armastus, kes on ühtlasi ta lapse ema, annavad lõpuks kojupöördunule sisemised eeldused uuteks hiilgavateks saavutusteks. Kullervo Kalske seisab siin noore blondi, sihvaka mehena, imponeerivana oma jõulises värskuses, õrna tumeda naise (Irma Seikkula) vastu, kelle pale laseb juba tütarlapseliku kiindumuse väljendamisel aimata emalikku küpsust. Rezissöör Oryo Saarikiri on käesolevaga loonud meeleoluka filmi. Ta laseb paiguti dialoogil taanduda ja asetab paljudes õrnades piltides esikohale soome maastiku. Filmi hea menu sõltus esijoones selle eetilistest ja kunstilistest väärtustest, milles ilmnevad soome rahva kultuurilised püüded, mida ei suuda halvata isegi sõjaaegsed raskused,

Charlie Chaplin kohtu all alaealiste võrgutamise pärast

Bern, 13. 2. (DNB) Exchange Telegraph teatab Hollywoodist, et Hollywoodi kõrgema kohtukoja ees toimub neil päevil juudi filmitähe Charlie Chaplini protsess alaealiste röövimise ja võrgutamise pärast. Kaebuses väidetakse, et ta olevat alaealise Josy Barry viinud New Yorki ja teinud ta seal oma armukeseks. Miss Barry väidab, et Chaplin olevat tema väljaspool abielu sündinud tütre isa.

Aare Niinemägi

Jäägu vabaks Eesti kojad

Tõuse nagu tormimüha
äikselise taeva alt!
Kosta nagu vetekoha
kaljudelta vägevalt:
Jäägu vabaks Eesti kojad,
meri, metsad, järved, jõed,
sünnimaa mu aare püha,
velled, vanemad ja õed!

Võta relv ja tasu kätte
ida metsik veretöö!
Vapper veli, astu ette —
tund on saabund — murra öö!
Malev, ründa nagu äike
vaenlast maal ja mereveel!
Jumal, juhi meie käike!
Uljust, velled, võitlusteel!

Jäägu vabaks Eesti kojad,
meri, metsad, järved, jõed,
sünnimaa mu aare püha,
velled, vanemad ja õed!

Rindevõitlejate perekondadele Tartus küttepuid

Tartu hooldusohvitseri ja Tartu linna liiklus- ja transpordi ameti poolt korraldati pühapäeval talgute korras rindevõitlejate perekondadele küttepuude linnavedu. Talgutest võttis osa üle saja hobuse. Küttepuude veoks rakendati linnas tegelevaid veo- ja sõiduvoorlmehi, asutuste, kõlliste ning linna administratiivpiirides asuvate Ülikooli ja riigimõisade hobuseid ja ka Tartu aednike hobuseid. Kogusummas veeti linna puid 96-le rindevõitleja perekonnale. Selliseid puuvedamise talguid jätkatakse ka järgmistel pühapäevadel.

Tartusse rindevõitlejate perekondade erikauplus

Lähemal ajal avatakse Tartus rindevõitlejate perekondade ja nende omaste ostutarvete rahuldamiseks erikauplus, kus tuleb müügile ostuloavabu ja ostuloakohuslikke mitmesuguseid kaupu. Suuremate spetsiaalkaupluste osas, nagu tekstiilkaubad ja jalatsid, avatakse eriosakond, kus müük toimub samuti rindevõitlejate perekondadele ja omastele.

Rasked kaotused avaldavad jänkidele mõju

Lissabonist, 7. 2. „USA ei või endale lubada ühegi tööpäeva ega töötunni kaotust," seletas laupäeval oma raadiokõnes USA sõjatoodangu ameti juhataja Donald Nelson. „Üksi meist ei või ütelda, kui kaua kestab sõda." 60 pommilennuki hukkumine tähendab seda, et 1.000 töölist peavad aasta läbi töötama iga päev 40 tundi nädalas, et neid asendada. Karm võitlus võivat „kohutaval kombel" kulutada sõjamaterjali ja kahandada tagavarasid „muretekitavalt". Näitena nimetas Donald Nelson rasket kahurväge, mille juures kulub kuid, enne kui suudetakse asendada ühe kuu kaotusi.

Varalahkunud väikest

IVO VÄLISTE't

sünd. 26. 7. 41. a.
surn. 16. 2. 44. a.

leinavad valus ema, isa, vanaema, vanaisa, tädi, onud, teadmatuses viibiv onu ja omaksed.

väike Riho emaga

perek. Taal

perek. Tippi

15. jaan. kadus kinosse või Pärnu tänavale mustriidest MANTLIVÕÕ. Palun tuua see „Järva Teataja" talitusse.

Kaotatud naisterahva KÄEKOTT 13. veebr. Roosna-Alliku metsavahele. Leidjat teatada Roosna-Alliku pk. 15. Lauring.

Kareda valla Vabat Tulet. Ühingu aastapeakoosolek on 27. veebruaril 1944. a. Kareda Piimaühingu ruumes kell 12.00 järgmise päevakorraga:
1. Kooseleku rakendamine.
2. 1943. a. aruande kinnitamine.
3. 1944. a. eelarve vastuvõtmine.
4. Valimised põhikirja järele.
5. Läbirääkimised tulevase tegevuskava kohta.

Ostan JALGRATTA või rattad ilma raamita, soovitav kummidega. Teat.: A. Kurusk, Türi, S. Pärnu 7.

DIIVAN MÜÜA (1000 rm). Pärnu tän. 119. Kandelin.